

ВІСНИК

УЗЕЖЕЖЕРЖЛД

- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Спільно - політичний місячник

З М І С Т

Звернення Проводу ОУН у 20-річчя з дня смерти Головного Командира УПА ген.-хор. Тараса Чупринки-Шухевича	1
Звернення до Українського Громадянства Крайового Комітету для відзначення 20-річчя смерти Р. Шухевича-Тараса Чупринки	5
І. Левадний — „Встане правда! Встане воля!“	5
Марко Бовслав — 14. X. 1942	6
Софія Наумович — „Приятель“ Шевченка	7
Євген Летюк — Сходи	9
С. Корнич — Світ у новому, 1970 році	10
С. Подільська — Ідеї АБН перемагають	13
Д-р М. Кушнір — Большевицька філософія	17
Ю. Тис-Крохмалюк — Чи можлива еволюція в ССРСР?	21
А. Фурман — Молодь переможе	23
В. Трембіцький — Консолідація незалежних держав Східної Європи і Азії	27
З нових видань	30
Хроніка	31
Події великі й маленькі	32

**ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОВІД
УКРАЇНИ**

У ВИДАВНИЦТВІ ООЧСУ МОЖНА НАБУТИ СЛІДУЮЧІ КНИЖКИ:

Е. Маланюк: Illustrissimus Dominus Mazera — тло і постать, стор. 32	0.50	Л. Полтава: 1709 (роман), стор. 224, ціна: т. о. 2.50 м. о.	2.00
Е. Маланюк: Малоросійство, стор. 36	0.50	Я. Стецько: 30-те Червня 1941 р., стор. 463, ціна: т. о. 7.00, м. о.	6.00
Е. Маланюк: До проблеми большевизму, стор. 82	1.00	М. Сосновський: Україна на міжнародній арені 1945-1965, стор. 272	3.50
Е. Маланюк: Нариси з історії нашої культури, сторр. 80	0.50	Ф. В. Корчмарик: Духові впливи Києва на Московщину в добу Гетьманської України, стор. 245	4.00
Е. Маланюк: Остання весна (поезії), стор. 104	1.50	✽ Коссака-Охримович-Тураш, стор. 190, ціна: т. о. 4.00, м. о.	3.00
Е. Маланюк: Серпень (поезії), стор. 72	2.00	О. Дяків-Горновий: Ідея і чин, стор. 408, т. о.	5.00
✽ Історія Русів, стор. 346	3.00	П. Савчук: Гетьман Мазепа	2.00
Д. Донцов: Підстави нашої політики, стор. 210	2.75	П. Савчук: Ідея і любов (драма на 3 дії)	0.50
Д. Донцов: Правда прадідів великих, стор. 95	1.00	П. Савчук: Чотирьох з мільйонів (трагедія на 5 дій)	1.00
Д. Донцов: Хрестом і мечем, стор. 319, ціна: т. о. 5.00, м. о.	4.00	П. Савчук: Облога замку (мелодрама на 5 дій)	1.00
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та його доба, стор. 410	6.00	О. Бабій: Повстанці (поема), стор. 180	2.00
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину	1.00	О. Запорожець: В одвічній боротьбі, стор. 370	2.00
О. Оглоблин: Українсько-московська угода, сторінок 100	0.50	Вадим Лесич: Кам'яні луни	1.50
О. Оглоблин: Хмельниччина і українська державність, стор. 24	0.25	Р. Володимир: Палкі серця (поезії), стор. 215	2.50
О. Оглоблин: Думки про сучасну українську історіографію, стор. 87	1.50	Зореслав: З ранніх весен (поезії), стор. 112	2.00
А. Князківський: На дні СРСР, стор. 232	2.75	„ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ“ — історичний збірник УСС, 1914-1964, стор. 608, т. о.,	12.00
У. Самчук: Чого не гоїть вогонь (роман) сторінок 288	3.75	В. Гаврилук: Тінь і мандрівник (поезії), стор. 105	2.00
Ф. Одрач: Щебетун (повість), стор. 294	2.50	М. Кушнір: Край і еміграція, стор. 47	0.75
Т. Ерем: Советський акваріум, стор. 142	0.50	М. Островерха: На закруті, стор. 142	2.00
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, сторінок 154	1.25	М. Островерха: Великий Василянин, стор. 48	0.50
Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніг, сторінок 44	0.50	М. Островерха: Гомін здалека, стор. 127	1.50
М. Щербак: Вагаття (лірика), стор. 64	0.75	М. Островерха: Блиски і темряви (спогад), стор. 208	2.00
М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29	0.25	М. Островерха: Чорнокнижник із Зубрівки, стор. 32	0.50
В. Гришко: Панславизм в советській історіографії і політиці, стор. 37	0.25	М. Островерха: Гроза калини, стор. 132	2.00
В. Кравців: Людина і вояк (сл. п. Р. Шухевича-Чупринки), стор. 31	0.25	М. Островерха: Без докору (міркування на мистецькі теми), стор. 154,	1.50
РІЧНИКИ ВІСНИКА (тверда оправа)	8.00	М. Чубатий: Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй	2.50
Е. Ляхович: Перевірка наших позицій, стор. 15	0.25	Хосе Ортега-і-Гассет: Бунт мас	2.00
Е. Ляхович: Форма і зміст українських змагань	2.50	АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ	
В. Січинський: Крим (історичний нарис), стор. 31	0.25	Le Vasseur De Beauplan: A Description of Ukraine	3.00
П. Мірчук: З мого духа печаттю (25-ліття ОУН), стор. 30	0.50	N. Chirovsky: Old Ukraine, 480 pp.	7.00
П. Мірчук: Відродження української ідеї, стор. 63	1.00	N. Chirovsky: The Economic Factor in the Growth of Russia, 178 pp.	3.75
П. Мірчук: Під покров Богородиці (свято УПА), стор. 32	0.25	N. Chirovsky: The Ukrainian Economy, 93 pp.	1.50
П. Мірчук: Українська визвольна справа і українська еміграція	1.00	N. Chirovsky: An Introduction to Russian History, 280 pp.	4.50
П. Мірчук: Українська Повстанська Армія — 1942-1952, стор. 319	2.00	L. E. Dobriansky: The Vulnerable Russians, 454 pp.	6.00
П. Мірчук: Українська Державність 1917-1920, стор. 400	5.00	I. Mirchuk: Ukraine and its People, 280 pp.	3.00
С. Збараський: Крути, стор. 104	1.00	O. Honcharuk: If war Comes Tomorrow, 63 pp.	1.00
Г. Косинка: Фавст з Поділля, стор. 95	1.00	W. Dushnyck: The Ukrainian-Rite Catholic Church at the Ecumenical Council (1962-1965), 191 pp.	3.00

Замовлення висилати на адресу:

V I S N Y K

P. O. Box 304, Cooper Station
New York, N. Y. 10003

ОРГАНІЗУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ „ВІСНИКА“! ВИРІВНЮЙТЕ ЗАДОВЖЕННЯ!

ВІСНИК

ЗВЕРНЕННЯ ПРОВОДУ ОУН

У 20-РІЧЧЯ ІЗ ДНЯ СМЕРТИ ГОЛОВНОГО КОМАНДИРА УПА ГЕН.-ХОР. ТАРАСА ЧУПРИНКИ - ШУХЕВИЧА

У травні 1945 року, в зв'язку із закінченням німецько-російської війни, воякам УПА читали наказ: „Українські повстанці! У світі ще немає миру. Революційні рухи поневолених народів та противоріччя між західними державами і Советським Союзом зростають... Росте у світі свідомість того, що несе з собою ідея „диктатури пролетаріату“ з Кремля... Дотримати зброю в руках наше священне завдання... Хай живе Українська Самостійна Держава!”

Цей наказ підписав генерал-хорунжий Роман Шухевич-Чупринка. Чи перестарів він, цей наказ, за 25 років, чи не звучить він сьогодні так, як звучав тоді в карпатському лісі, підписаний Головним Командиром?

Про Українську Повстанську Армію знає вже цілий світ. А ще ж, здавалося б, не так давно про її неймовірну боротьбу на два фронти — німецькому та російському, пізніше про бої з московсько-більшевицьким окупантом, польськими та чехо-словацькими комуністичними дивізіями — не вірили. Не вірили не тільки американці та англійці, не вірило й чимало своїх, українців на еміграції. Не вірили і — заперечували. Навіть поборювали в пресі і на прилюдних зборах. Аж коли пробосом дісталися до Австрії і Західної Німеччини перші рейдуючі, вислані генералом Чупринкою відділи УПА, коли Томи неввірні торкнулися своїми руками кривавих ран — тоді повірили...

А ще пізніше сколихнуло українською еміграцією потрясаюче своєю глибиною і мужністю Звернення Воюючої України за підписом Тараса Чупринки. В тому Зверненні Україна в особі її найвідважніших синів поставила перед українською еміграцією завдання, що їх вона мусять виконати, щоб мати право називати себе політичною еміграцією.

Про Романа Шухевича-Чупринку ще будуть писати книги, ще будуть досліджувати його життя і діяльність. Адже це він тримав на своїх плечах увесь тягар боротьби і всі небезпеки революційного підйому. Але мало, зовсім мало залишилось документів про його бойові дії і про його героїчну смерть, бо в підіймлі документів не зберігають. І навряд чи коли можна буде дати повний образ його лицарських подвигів і його державницької діяльності в опанованих УПА районах.

Але вже тепер знаємо, що був він від ніжного дитинства до мужньої зрілості і смерті — стрілою, яка ле-

тить до мети. І що метою його була Українська Соборна Самостійна Держава.

Ще в гімназійні роки Роман Шухевич, нащадок стародавнього боярського українського роду, став членом УВО. З доручення УВО в 1926 році, як 19-річний юнак, він виконав атентат на польського куратора-україножера. Бувши глибоко релігійним, Роман Шухевич, як свідчив його друг, тяжко переживав свій учинок і судив себе за порушення Божої заповіді. І пізніше кожний постріл у його житті, кожний наказ до акції був у нього окуплений найтяжчою ціною — боротьбою із власним сумлінням. А втім, саме під проводом Романа Шухевича Організація Українських Націоналістів перейшла шлях від індивідуального терору до масової визвольної боротьби.

Багато років жив Роман Шухевич в умовах найсуворішої конспірації, кожного дня сподіваючись арешту. Не одною акцією проти польських окупантів здобув собі славу безстрашного революціонера. Городок Ягайлонський, атентат на комісара поліції, що згущався з українських політв'язнів, план атентату на московсько-більшевицький консулят у Львові в 1933 році, як відповідь на штучно створений Москвою в Україні голод, підготовка атентату на міністра Псрацького — всюди Роман Шухевич керував або особисто виконував рішення Організації. А потім Береза Картузька і довгі місяці тюрми...

На початку 1938 року Роман Шухевич іде організувати збройну силу на заклик Закарпатської України, яка першою поставила спротив Гітлерові в Європі. Криваві бої з мадярами закінчились трагічною поразкою. Далі знову конспірація, невпинне самовдосконалення, військовий вишкіл і — вибух другої світової війни.

У червні 1941 року на чолі Дружин Українських Націоналістів, записаних на вірність Українській державі, Роман Шухевич, тоді вже найкращий український військовий політик, входить до Львова, морально підтримуючи проголошення Акту відновлення української державності. Акту, яким заявлено на цілий світ, що Україна не зрікається свого повного права панувати на своїй землі. В грудні 1942 року несамолюбний Гітлер, не довіряючи Дружинам Українських Націоналістів, наказав їх розв'язати і перекинути на Поліся для боротьби з більшевицькими партизанами. А

восени 1943 року з усіма своїми воляками Роман Шухевич вступає до УПА. І тоді загримів славою у боях з обома окупантами генерал Тарас Чупринка. В листопаді 1943 р. з його ініціативи відбулася Перша Конференція Представників Поневолевих Народів. Того ж року навесні Надзвичайний Великий Збір ОУН обрав його на Голову Бюро Проводу ОУН, а восени він став Головним Командиром УПА. В липні 1944 року Збір Української Головної Визвольної Ради, одним з організаторів якої був Роман Шухевич, обирає його на Голову Генерального Секретаріату УГВР.

Роман Шухевич-Чупринка точно додержав зформульованих ним самим напрямних праці Організації Українських Націоналістів: „Підготувати наші організаційні військові кадри так, щоб вони могли у вирішальний момент повести певні бойові акції, zorganizувати повстання широких мас та опанувати й підпорядкувати одному центрові відрухові виступи мас і червоноармійців, керувати військовими діями повстанських загонів, допомогти Проводові перебрати і організувати владу на місцях... щоб ми успіли самі упорядкувати й zorganizувати на опанованих і очищених нами від большевиків теренах ціле життя”.

Під час війни Москви з Німеччиною, найстрашнішої з усіх воєн, які пам'ятає людство, Україна в своїй обороні виставила власну збройну силу — УПА з її легендарним командиром, політиком і стратегом Тарасом Чупринкою. В добі панцерних з'єднань і літаків з топовими бомбами на території, зайнятій воюючими таборами, українці зуміли створити армію, що поставила чоло обом загарбникам і проголосила волю народу, який її створив — волю до державного і незалежного життя на своїй власній землі. І коли в Ялті і Потсдамі представники великих держав-переможців підготовляли мир за принципом поділу націй і країн — Тарас Чупринка у Зверненні до вільного світу заявив, що Україна не прийме того миру. І сталося так, як він казав: замість миру прийшли малі війни в Кореї, в Ляосі, В'єтнамі, на Близькому Сході і ще деінде — війни, які, тут і там спалахуючи, готові кожної хвилини вибухнути світовою атомовою пожежею.

Визвольна боротьба, що її в 1943-50 роках у відкритих боях, а в наступних роках силами революційного підпілля вели Українська Повстанська Армія і Організація Українських Націоналістів, кров від крові й плоть від плоті свого народу, героїзм вояків, стар-

шин, підпільників і підпільниць, жертвенна допомога всієї української людності — навіки вписали золоту сторінку в історію українських визвольних змагань, в історію боротьби добра проти зла.

Шукаючи джерел націоналізму, що породив УПА, дехто твердить, що оформився він нібито як психологічна реакція на програму з Польщею і Московією війни. Але і Євген Коновалець, і Симон Петлюра були переконані, що українська національна революція не програє, коли вона не сплямила чистоти прапора компромісом з ворогом. На патріотизмі і героїзмі людей, що згинув за Україну, постав рух, який не знає вищених і упосліджених, не знає класової боротьби, а над усе ставить націю, як рівнорядного партнера супроти всіх інших націй. Цей рух, у 20-их роках зродившись, продовжив і оформив стихійний націоналізм старокіївських князів і козацьких гетьманів, скріпив і розвинув концепції поодиноких провісників грядучого націоналізму кінця XIX століття, передусім Тараса Шевченка. Він постав з національного ідеалізму, захоплення образом повної волі і незалежності нації — він породив і тримав Українську Повстанську Армію на чолі з її Головним Командиром Тарасом Чупринкою-Шухевичем.

Висилаючи бойовий і братній привіт з рідних земель, з побойовища за кордон, Тарас Чупринка, вже тоді, коли Москва уклала державні договори з комуністичною Польщею і Чехо-Словаччиною для спільного побороювання УПА, писав: „Батьківщина уважно прислухається до всього, що діється серед української як старої, так і нової еміграції... Народ бо вправі вимагати, щоб українська еміграція стояла на висоті завдань, що їх історія поставила перед нею. Україна насаперед вимагає, щоб еміграція гідно репрезентувала свій народ і його визвольну боротьбу перед зовнішнім світом... Україна вимагає, щоб українська еміграція була палким носієм ідей, за здійснення яких бореться український народ... Україна вимагає, щоб українська еміграція невтомно несла правду про ССРСР до всіх народів світу і активно мобілізувала їх боротьбу проти російсько-большевицького імперіалізму — найбільшого ворога всього людства. Україна вимагає, щоб українська еміграція була активним співорганізатором єдиного фронту всіх народів, поневолевих червоною Московією...”

Звернення Воюючої України, підписане Тарасом Чупринкою, глибоко запало в серця українських патріотів-емігрантів і донині звучить як наказ, про виконання якого мусять вони і їхні діти колись скласти своїй Батьківщині звіт.

Двадцять років тому, у березні 1950 року, повідомляючи про те, що генерал-хорунжий Тарас Чупринка, Головний Командир УПА і Голова Проводу ОУН на Українських Землях згинув у бою з ворогом в с. Вільгорці біля Львова, УГВР, Головне Командування УПА і Провід ОУН дали йому з України таку загальну характеристику:

„Як революційний керівник сл. п. Друг Шухевич-Тур відзначався великими організаторськими і вій-

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003

ськовими здібностями, глибоким політичним розумом, величезним досвідом революційної боротьби. В його особі український визвольно-революційний рух і весь український народ втратили політичного та військового керівника високої класи". І далі в цьому ж повідомленні сказано: „Політична і життєва принциповість, безмежна особиста відвага, рухливість, жвава і весела вдача, простота в щоденному житті і поведінці, тверда рука і разом з тим батьківська дбайливість про других — ось прикмети характеру сл. п. генерала Шухевича-Чупринки, що ними він скрізь з'єднував собі симпатії, створював життєрадісний, бадьорий настрій, по-ривав на безстрашну і тверду боротьбу з ворогами України”.

Нехай нині не лунають постріли в Карпатських горах, у Волинських лісах і в степах Наддніпрянщини — Українська Повстанська Армія і її Головний Командир живуть в душах і серцях свого народу. Відгомін героїчних дій УПА чули ми в повстаннях українських в'язнів-бандерівців, полонених, але не приборканих ув'язнців у московських концтаборах, в криваво здушеному виступі українських жінок-героїнь у далекій Караганді на початку 50-их років, чули й чуємо в ревеляціях московсько-большевицького радіо про суди і розправи над „бандерівськими бандитами”, мало не щодня лише большевицька преса про „буржуазних націоналістів”, що є для Москви ворогом число один. Тож саме ця ненависть і страх Москви перед українським націоналізмом реально виявились у підступному вбивстві Провідника ОУН і особистого друга Тараса Чупринки — Степана Бандери в 1959 році, в особі якого вона хотіла стягти голову Українському Визвольному Рухові.

Сьогодні доля всіх українських земель однакова — східних і західних: всі вони під тотальною владою червоної Москви, яка руками московських шовіністів і червоних малоросів докладає всіх зусиль, щоб зрусифікувати Україну, затерти навіть історичну пам'ять в українському народі. Але наша молодь на рідних землях „перестає боїтись”, серед студентства зростають опозиційні до московських окупантів настрої, серед селянства і робітництва щораз більше виявляється невдоволення і обурення проти тих, хто обіцяв їм „соціалістичний рай”. „Захалайна література” — живе свідчення того, що мисляча нова генерація, відкидаючи збанкрутований марксизм-ленінізм, шукає і прагне власної, української правди. Над приреченим історією московсько-большевицьким укладом, над панівною в СРСР кастою московських партійних бюрократів уже піднесено караючий меч національної визвольної революції. І цей меч міцно тримають у своїх руках сини поневоленіх Москвою народів, передусім вірні сини України.

Героїчний період УПА — її перемог і поразок у боротьбі із стокарат переважаючим ворогом — належить до одного з найславніших розділів української історії. Але те, що започаткувала УПА на чолі з її Головним Командиром, те, за що наклали головами тисячі наших братів і сестер, за що тисячі інших ще й досі караються на заслання — триває й досі. І триватиме на-

певно аж доти, поки не здійсняться ідеали тих, що творили ОУН і УПА.

УПА вела всенародню війну з червоною Москвою і в тій війні не скапітулювала, не піднесла білого прапора, не вислала до ворога своїх парламентарів, щоб уклали вони договір про капітуляцію, як укладали провідники численних армій західно-європейських країн в другій світовій війні. Отже, перше і найважливіше, що досягнула УПА в нерівній боротьбі з Москвою, це було врятування своєї власної честі, честі українського народу, в ім'я якого вона боролась.

УПА і її Головний Командир залишили українському народові ідею боротьби з вічним ворогом України — Москвою, ідею, яку реалізовано в часи війни на широких просторах нашої землі. Гасло ОУН-АБН — орієнтація на власні сили — було тоді в кривавій практиці випробуване і переконало всіх українських патріотів, що це — єдинореальна орієнтація, яка лише в залежності від сприятливих умовин може бути доповнювана сторонніми силами і факторами, що визнають ідею самостійної і незалежної України. Гасло „Свобода народам — свобода людині!”, під яким ішли в бій воїни УПА, спростовує і заперечує всі закиди ворогів українського націоналізму, які твердять про його антидемократичність і тоталітарність. Ще жадна українська партія від часів відродження України не виступила під таким широким, гуманним, вселюдським гаслом, в якому одночасно охоплюється призначення України на сході Європи — гуртувати навколо себе поневолені Московію народи для боротьби за опільне визволення.

УПА на чолі з її славним Провідником Тарасом Чупринкою-Шухевичем нагромадила й залишила українському народові величезний досвід ведення партизанської боротьби в усіх її формах. Вже на початках її створення Роман Шухевич-Чупринка опрацював військову доктрину, яка зобов'язуватиме і майбутніх керівників українських збройних сил, як єдиноможлива у змаганні з Москвою. Ця військова доктрина передбачає, зокрема, що з вибухом Національної Революції, коли розпадатиметься московсько-большевицька соціально-політична система на теренах СРСР — поставатиме хаос, який будуть використовувати комуністичні п'яті колонії, московські партизани і „революційні сили” російських єдиноділимців. Українська військова доктрина протиставить усім цим силам політично-програмові концепції національної боротьби, єдиного фронту АБН, своєї власної партизанки і своєї регулярної армії. З досвіду стратегії УПА українська військова доктрина робить висновок, що неросійські народи СРСР шляхом революційно-визвольної боротьби мають розвалити московсько-большевицьку імперію зсередини і побудувати на її руїнах самостійні держави поневоленіх Москвою народів.

Армії формують і розв'язують, бо це — тимчасові формації, творені на час війни. Українська Повстанська Армія, раз зформована, залишається й залишиться у своєму народі. З нової революційної генерації на рідних землях, з еміграційної молоді, з ветеранів-ув'язнців, ветеранів усіх інших українських армій і форма-

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

З приводу 20-річчя від дня героїської смерті сл. п. ген.-хор. Романа Шухевича-Тараса Чупринки

У березні 1970 року проміне рівно двадцять років з того часу, коли в лісах Білогорщі біля Львова згинув у бою з московсько-большевицькими відділами МВД той, що його колишні друзі скромно називали в своїх описах: людина і символ, людина і вояк, а який, як головний командир Української Повстанської Армії, ген.-хор. Тарас Чупринка-Роман Шухевич, протягом семи років, серед неймовірно важких обставин другої світової війни й після неї, ставив збройний спротив усім наїзникам України.

Велич і значення постаті Шухевича ще й досі не з'ясовані як слід, дармащо про нього вже чимало появилося статей, спогадів, поетичних творів і політичних брошур. А тим часом перспектива років, що пройшли від героїчної боротьби й не менш героїчної смерті Романа Шухевича, щораз ширше й яскравіше розгортає образ того, хто, як людина, є неповторний у наш час, а як вояк своїми досягненнями перевершив подібних йому стратегів в історії новіших воєн та армій. Тому в повідомленні Організації Українських Націоналістів в Україні про його лицарську смерть сказано: „Проти-окупантська визвольна боротьба, що її в 1943-1950 рр. повела УПА, підпільна ОУН і багатомільйонові маси українського народу під досвідченим і відважним, безпосереднім керівництвом сл. п. генерала Шухевича-Чупринки, з погляду масового героїзму і патріотизму, з погляду завзяття і жертвенності всіх її учасників та українських народніх мас, з погляду тих незвичайно важких умов, у яких вона ввесь час проходила — не має собі рівної не тільки в українській, але й світовій історії. Вона завжди становитиме одну з найславніших сторінок історії України”.

Дії і боротьба Романа Шухевича - Тараса Чупринки,

цій, коли прийде слупна нагода, виповняться знову лави УПА і — під бойовими прапорами, нині глибоко закопаними у горах і лісах України — рушать визволити Київ і Львів українські герої. І УПА — армія остаточного визволення від московського комунізму і імперіалізму — вже ніколи не буде розформована, поки Україні загрожуватиме небезпека з будь-якого боку.

А пам'ять про Головного Командира, Творця і Надхненника УПА, пам'ять про Романа Шухевича-Чупринку, берегти і шанувати будуть і будуть українські покоління. І пам'ятник йому, величний пам'ятник з найдорожчого мармуру, височітиме на Дніпрових горах у Києві, поруч з пам'ятниками найвизначніших українців, що життя своє віддали за свою землю і свій невмирущий народ.

Героям Слава!

Постій, березень 1970 р.

**ПРОВІД
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ**

його стратегія і тактика, дипломатичний хист і реальна оцінка всіх змінливих факторів тогочасної йому політичної дійсності стали в наш час предметом зацікавлення та студій чужинецьких знавців і теоретиків, як теж політичних діячів.

Для українського народу, в тому числі й для нас, дії УПА, що її очолював Роман Шухевич, були не лише революційно-визвольною боротьбою, як продовження визвольних змагань з 1918-1921 років, а й тогочасною політичною програмою, проєкцією у майбутнє тих ідеалів, які і на теперішньому етапі визвольної боротьби України є постійно актуальними й зобов'язуючими — боротьба за Українську Самостійну Соборну Державу.

В тому, що визвольна боротьба українського народу й досі не припинилася, є заслуга Романа Шухевича, як революціонера, військовика й державного мужа, що очолював три найважливіші в його час формации: Організацію Українських Націоналістів на рідних землях, Українську Повстанську Армію та Генеральний Секретаріат Української Головної Визвольної Ради. Ці основні чинники: революційно-визвольна організація, дисциплінована й заправлена до повстанських боїв армія та найвища керівна політична установа УГВР, як загальнонаціональний український провід, давали силу й змогу українському народові протягом довгих років виконувати цілу систему завдань, що її нормально виконує державний апарат. На височині тих завдань повністю був Роман Шухевич у найважчий час другої світової війни та після неї.

Двадцять річниця з дня героїської смерті ген.-хор. Тараса Чупринки - Романа Шухевича створює нагоду глибше й основніше з'ясувати собі всі ці справи й події, значення його особовості, його праці й боротьби та наслідків, які віддзеркалюються у процесах, що на наших очах проходять серед українського народу в нашій Батьківщині.

З цією метою 15-го січня 1970 р. в Нью Йорку відбулася нарада представників центральних установ та організацій для запланування відмічувань 20-річчя з дня героїської смерті ген.-хор. Тараса Чупринки всією українською спільнотою в ЗСА. Тому звертаємось до всіх місцевих українських установ і організацій, а почерез них до всього українського громадянства, творити на місцях на загальноукраїнській базі ділові комітети для підготовки і переведення цих святкувань і в цей спосіб вшанувати визначного сина українського народу — ген.-хор. Тараса Чупринки - Романа Шухевича.

Проголошуючи 1970 рік роком вшанування світлої пам'яті ген.-хор. Романа Шухевича, Крайовий Комітет плянуватиме імпрези крайового засягу та служитиме вказівками і матеріалами місцевим Комітетам, до творення яких закликає поодинокі громади.

Спільними нашими зусиллями гідно вшануємо та за-

ВСТАНЕ ПРАВДА! ВСТАНЕ ВОЛЯ!

Породжена і перейнята великою національною ідеєю, вогненна муза Шевченка стала сонцесейним дороговказом нашому народові на його шляху безупинного руху до самостійності. Великий син своєї нації, співець волі України і вселюдської правди, Шевченко своїми гарячими кличами збудив волелюбні почуття широких народніх мас і спрямував їх уперед до досягнення світлих національних ідеалів. Він закликав на боротьбу: „Вставайте, кайдани порвіте” і пророкував перемогу: „Борітеся — поборете!”

Шевченко далеко переріс рамки лише національного поета України, — у своїй творчості підніс він вічні вселюдські ідеали свободи, добра, правди, щастя. Безмежно відданий своєму

народові він непохитно вірив у світле майбутнє батьківщини, оспівував той недалекий день, коли „встане Україна і розвіє тьму неволі”, коли „на оновленій землі” „оживуть гетьмани в золотім жупані, прокинеться доля” і на Україні „блисне булава”, вбачаючи в цьому відродження давньої слави і могутности рідного краю.

Захоплені згадки Шевченка про дні незабутньої слави, про велич Альти, Жовтих Вод і Корсуня, про Чигирин — колись гетьманську столицю вільної держави нагадували сучасникам про неволю і закликали до боротьби за повернення давньої слави. Устами Назара Стодоли говорив Шевченко про омріяний край, в якому панує „тільки одна воля, одна воля та щастя”.

Свідомий конечности змагань за свободу Шевченко наголошує потребу єднання підкорених бездержавних народів для боротьби проти спільного ворога за єдину ціль — свободу і державну незалежність. І Шевченко стає співцем і надхненником цієї визвольном боротьби. Він розуміє єдність інтересів поневолених українського і кавказьких народів і вітав мужню визвольну боротьбу народів Кавказу та пророкував їм перемогу. Шевченко був певний, що в скорому майбутньому „встане правда, встане воля” і всі народи, вільні та щасливі, помоляться до Бога, дякуючи за своє визволення.

Шевченко висловив незламну віру в прихід українського Вашингтона, який принесе народові новий і праведний закон. Знаючи визначну роль Вашингтона як полководця, організатора і стратега, здатного зорганізувати народні маси, підняти їх на боротьбу за волю і здобути перемогу, Шевченко розумів, що саме такої людини бракувало Україні. В переконанні, що така людина з'явиться, поет оспівував її прихід.

Вогненні заклики Шевченка знайшли своє поширення далеко поза межами України. Їх підхопили білоруський і південнослов'янські народи, вони знайшли відгомін у народів Західної Європи та Східної Азії.

Шевченко, який за висловом Сергія Єфремова був сонцем, що за собою день веде, став сон-

кріпим серед нас і майбутніх поколінь тривку пам'ять про генерала Тараса Чупринку - Романа Шухевича.

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ

для Відзначення 20-річчя смерті сл. п.
ген.-хор. Романа Шухевича - Тараса Чупринки

В склад Крайового Комітету входять:

Мгр Євген Гановський — голова (голова ГУ СУМА); полк. Юрій Лопатинський — заст. голови (О. кол. Вояків УПА); Микола Грицьков'ян — заст. голови (Т-во кол. Вояків УПА); сот. д-р Іван Козак — заст. голови (ОБВУА); Богдан Лисик — заст. голови (1 УД УНА); Петро Постолок — заст. голови (Б-во УСС); Володимир Левенець — секретар (ГУ ООЧСУ); Микола Кузик — касир (АБН); Члени — майор І. Вишневецький (ОБВУА), Іван Хома (О. кол. Вояків УПА), Галина Климук (ТУСМ), Йосип Лисогір (УНСоюз), Володимир Сохан (УНСоюз), о. шамб. Мирослав Харина (СУК „Провидіння”), Степан Спринський (СУК „Провидіння”), Володимир Мазур (УНПоміч), Володимир Костик (УНПоміч), Лев Футала (Т-во кол. Вояків УПА), Андрій Мицьо (Т-во кол. Вояків УПА), інж. Роман Кобринський (НТШ), Мирослав Климко (Капітула Зол. Хр. УПА), д-р Богдан Дзерович (Т-во Укр. Правників ЗСА), д-р Іван Лозинський (Т-во Укр. Правників ЗСА), Любомир Кузьма (Об'єдн. Мистців), Михайло Черешньовський (Об'єд. Мистців), Корнель Василик (ГУ СУМА), ред. Данило Чайковський (ГУ СУМА), Мирослава Ласовська (ГУ ОЖ ОЧСУ), Олександр Мотиль (О. Прих. Виз. Бор. України), Юрій Артимишин (О. Прих. Виз. Бор. України), Іван Винник (ГУ ООЧСУ), ред. Михайло Островерха (Б-во УСС), д-р Степан Галамай (ГУ АДУК), проф. Іван Вовчук (ГУ АДУК), Петро Гарайда (О. Об. Лемківщини), Лариса Лозинська (ТУСМ), Стефан Барна (О. Об. Лемківщини).

цем і для багатьох інших народів, зокрема тих, що були позбавлені вільного державного життя і національно-культурного розвитку.

Для українського народу віще, надхненне слово Шевченка завжди було палаючим смолоскипом на шляху вперед. Зі співом Шевченкового Заповіту народні маси на Україні у березневі дні 1917 року почали будувати власне національно-державне життя.

„Вражою злою кров'ю волю окропіте!“ — вигукували юні герої в розпалі Крутянського бою. „Кари ляхам! Кари!“ — кликали Січові Стрільці в листопадових боях за Львів.

У наш час виросло нове покоління, народжене і виховане вже в комуністичних умовах, яке успадкувало від своїх батьків безмежну шану до великого поета-пророка і змагається за здійснення його безсмертних заповітів.

Покоління Симоненка, Масютка, Лук'яненка, Кандиби, Караванського, незламне і нескорене, не зважаючи на переслідування і репресії, знаходить у вогненних строфах з „Кобзаря“ новий патос для своєї боротьби за свободу думки, проти русифікації, в обороні рідної мови і культури. Збираючись у Шевченківські дні біля його пам'ятника в Києві, українська молодь маніфестує свою вірність заповітам Великого Кобзаря. Ця вірність звучить як протест проти поневолення і як готовість боротись за волю і незалежність батьківщини.

Шевченкове пророкування, що „повіє вогонь новий з Холодного Яру“, що на визволеній Україні „врага не буде, супостата“ — збуджують серця українських людей, поривають їх до нової боротьби за здійснення тих невмирущих заповітів.

І тепер не втрачають своєї актуальности слова Сергія Єфремова, сказані півстоліття тому: „Бувши апостолом правди не тільки для свого рідного краю, а й для всієї людськості, не перестаючи сподіватись, що правда все переможе, Шевченко і в своєму „Заповіті“ ще раз висловив ту свою невмирущу надію:

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій
Не забудьте пом'янути
Не злим, тихим словом.

„Велика, вільна, нова сім'я“ і для нас такий

Марко Боеслав

14. X. 1942

Присвячую Головному Командирові
УПА, генералові Тарасові Чупринці

Був наказ: — До походу! До зброї!
Україна розп'ята в огнях!
Кожна хата родила героїв,
Месник руку могутню підняв.

Був наказ, як гаряче залізо,
І слова стали чином живим!
Боротьба — стала честю девізом,
Мість горіла завзяттям грізним!

Залунав у просторах так гордо
Віщій гомін хоробрих боїв —
Рознеслися стогромним акордом
По світах ідеали Твої!

Ще момент і Твій голос владарно
Загримить на руїнах Кремля,
І напише колонам ударним
Пісню слави розкута земля!

2 жовтня 1947 р.

Не раз, як дні вгризуться в серце люто,
Хтось тихо, але мужньо підійде —
І здавить біль, зжене гидку отруту,
І знов душа зове до бою день.

І знову серце сповниться снагою,
Завзято з буднями стаю на прю,
Тоді і смерть здається тільки грою,
Коли вогнем Твоїм святим горю!

Ти — сталь, граніт, вогонь душі мого,
Для мене Твій благословенний зов!
Я дам, я дам Тобі в трофеї —
І труд, і біль, і кров!

18 вересня 1947 р.

самий ще ідеал, як був і за часів Шевченка. Проте й тепер не забуто співця того сподіваного ідеалу. Повною ж мірою віддячують і українці і всі люди Великому Кобзареві України справді тільки в нових обставинах життя, до яких — треба сподіватись — ми таки наближаємось з кожним днем, що відходить у минуле”.

Іван Левадний

Софія Наумовиц

„ПРИЯТЕЛЬ” ШЕВЧЕНКА

Кожнорічні Шевченкові святкування в Савецькому Союзі — це нагода для російських шовіністів познущатися над Шевченком. Вони не тільки представляють його лише як борця за визволення від кріпацтва, а не за волю України, але й штучно оточують його російськими „приятелями”. Крім москалів, біля Шевченка — пуста. Ніхто з українців не приходив його відвідувати, ніхто не простягнув помічної руки, ніхто не цікавився його творами, ніхто не запрошував до себе. Виключний монопол на знайомство і дружбу з Шевченком мають тільки москалі, при чому більшовикам навіть не перешкоджає те, що це були москалі з найвищих, аристократичних кіл петербурзького товариства. Їм що? Краще говорити про членів царської фамілії, що розкупила була льоси на льотерії портрету Жуковського, бо це були росіяни, хоч і німецького походження, як бодай словом прохопитися про те, що українські народні маси вважали Шевченка своїм пророком і борцем за Україну. **Це ж бо небезпечно...**

Щоправда, останніми часами москалі намагаються оцю „царську фамілію” викреслити з Шевченкового життєпису, і вже знайшлися якісь „металюрги-робітники”, що перевели складку і викупили Шевченка з неволі. Очевидно, ці „металюрги” були запеклі москалі, а не — борони, Боже! — українці. І, хоч це очевидно вигадка, більшовики залишаються вірними своїй засаді: брешти, скільки влізе, бо завжди знайдеться такий дурний, що повірить.

Такою самою брехнею, якою хочемо сьогодні зайнятися, є буцімто прихильне ставлення російського шовініста-критика Белінського до нашого Шевченка.

Вісаріон Белінський був майже однолітком Шевченка, бо народився 1811 року, а помер тоді, коли Шевченко пішов на заслання. Він мав великий вплив на російську інтелігенцію, але не в шляхетному розумінні цього слова, а навпаки — він проповідував імперсько-державницькі ідеї, а до пригноблених націй ставився як расист. Бо людство він уявляв собі як зібрання не всіх народів, а тільки деяких. За його словами, освіта не може ушляхетнити китай-

ця чи перса, а серед слов'ян вибраний народ — це москалі. Татар він порівнював з верблюдами і баранами.

Російський колоніалізм, на думку Белінського, був справедливий, бо це ж „європейсько-християнська” держава підбивала „азійських варварів”. Та який не бундючний був у своїх твердженнях Белінський, все таки тривога за майбутнє Росії і перед карою за гноблення — розідала його.

На позначки українського національного відродження Белінський реагував з надзвичайною гостротою і злобою. Всю свою ненависть висловлював він у гірких сарказмах, щоб убити в українських письменників бажання творити власну літературу, власною, українською мовою.

Він хвалив Квітку-Основ'яненка за його писання російською мовою, хоч ці його твори були слабші, і гудив за українські писання, які саме здобули йому славу першого українського повістяр.

Він підносив до неба геніяльного українця-рenegата Миколу Гоголя за те, що не тільки писав російською мовою, але й вперше підніс російську літературу до міжнароднього значення. І доти, поки Гоголь писав про Україну і критикував чи висміював українців, — доти він втішався прихильністю Белінського. Навіть за такий патріотичний твір як „Тарас Бульба” Белінський хвалив Гоголя, бож там описана боротьба українських козаків з Польщею, а не з Росією.

Однак, коли Гоголь почав писати про росіян, про Петербург та про гнилизну і продажність російських поміщиків у „Мертвих душах”, тоді вже Гоголь утратив ласку в очах Белінського. Він, разом з іншими, подібними літературознавцями і критиками, повів таку лайливу кампанію проти Гоголя, що той мусів спалити другу частину „Мертвих душ”, бо переробити їх на „позитивних героїв” ніяк не зміг. Польський письменник Єнджеєвич наводить лист Белінського до Гоголя, в якому читаємо такі „висококультурні” фрази Белінського: „Рупоре нагайки, апостоле темряви, лица-

Юрій Луца

ТРИЗУБ

Всупереч Азії жаху і всупереч зимній Європі
Впертість, як кров, пливе в жилах людей цих
[міцних, тяжкостопих,
Світиться знаком тризуба уся ця земля,
Горнами чорними воль розпалється знак цей,
І все страшніший, величний, палочий
Сходить над краєм, як давня планета.

рю обскурантизму і назадництва, панегіристе татарських обичаїв, що ти робиш?!" І далі він перестерігає Гоголя, що „в Росії і найсвітліший письменник може низько впасти в очах суспільства, якщо піде на послуги режимові”.

З таких погроз можна хіба здорово посміятися. Як можна „низько впасти” в очах суспільства, яке завжди підтримувало своїх царів, що його гнобили й катували, а тепер підтримує большевицький режим, який ще гірше за царів затиснув намордник? Ні, російське суспільство скоріше виступить проти цих борців за волю, які однаково хочуть повалити і несправедливі режими, і національне гноблення. А вже хто говорив би, а Белінський таки повинен був мовчати про „послуги режимові”! Бож ніхто інший, як саме він, радів з того, коли цар Микола засудив Шевченка на каторгу з власноручним додатком, що забороняється йому „писати і малювати”!

Правда, спершу Белінський написав прихильну рецензію на Шевченків „Кобзар”, в якій, проте, визначав його виключно як „мужицького поета”, тим самим заперечуючи його всеукраїнське значення і геніяльний, всесторонній талант. Але згодом він почав „радити” Шевченкові перейти на „общепонятний язик”. І коли Шевченко не тільки не скористав з цієї поради, але й глумливо відповів у передмові до „Гайдамаків”: „спасибі за раду, теплий кожух, тільки шкода, що не на мене шитий, а розумне ваше слово брехнею підбите”, — і далі писав українською мовою, то це вже так розсердило Белінського, що він утратив панування над собою і в черговій рецензії вилив усю свою злість на „мужицького поета” з „твердою, дубовою головою”.

А як зрадив Белінський, коли довідався про ув'язнення і заслання Шевченка! Аджеж йому

належать злорадісні слова з цього приводу: „Коли б я мав судити Шевченка, — я зробив би те саме!” І це речі відомі, бо про це багато писалося і документи знаходяться так в українських, як і в російських архівах. Але большевикам це не перешкоджає називати Белінського „приятелем” та „порадником” Шевченка, від якого, мовляв, Шевченко „набрався поступових ідей”!..

Великодержавний шовінізм Белінського та його расизм у відношенні до поневолених народів, зокрема азійських, стали для большевиків цінною спадщиною. Большевики засвоїли собі зрозуміло-патріотичну фразеологію Белінського, її підкрашування і самопевність. У советських літературознавчих працях розглядається саме патріотизм Белінського щодо російського народу і „велику прихильність” його до „меншого брата”, українського народу в цілому, а до Шевченка — „народнього поета” зокрема.

Саме цей вислів „народній поет” сучасні україножери засвоїли також від Белінського. Адже викреслити Шевченка з української літератури неможливо. Тоді треба його применшити і звульгаризувати. „Народній” поет в інтерпретації так Белінського, як і сучасних советських критиків, означає не національного поета України, але скромного „мужичого” співця, щось як сліпого кобзаря, що ходить від села до села і співає тужливі пісні про „наймишок”, про „покриток”, про „сліпих” та про „сиріт”.

Натомість Шевченкового „Кавказу”, його „Сну”, „Розритої могили” чи „Послання” ніхто і не сміє розглянути в усій ширині й глибині. Замовчував ці поеми колись Белінський, замовчують тепер большевики. З великого страху перед українським націоналізмом, що змагає до визволення України з московської неволі.

ТРЕБА ПРОТЕСТУВАТИ

У виданому 1969 року, одному з найпопулярніших в Америці словнику — Вебстерс Севент Нью Колледжі-ейт Дикшнері — на стор. 755-ій під гаслом „Rashien” сказано: 1) один з народів Росії; член панівної слов'яномовної великоруської етнічної групи Росії; особа російського походження; 2) слов'янська мова російського народу, що є офіційною мовою в ССРСР; три слов'янські мови російського народу включно з білоруською і українською.

Адреса Видавництва: Дж. енд С. Мерріат Ко., Паблішерс, Спрінгфілд, Месачузетс, 01101.

У ВЛАСНІЙ СПРАВІ

Про завдання і важливість української преси в діяспорі появилoся вже багато статей і розвідок. Кожний свідомий українець знає, яку важливу ролю виконує преса, яка, подаючи факти з різних ділянок життя на еміграції і в Україні, формує публічну опінію, скріплює віру в наші власні сили, в слушність наших змагань, в їх остаточну перемогу, демаскує ворожі напади і провокації.

Однак, загальновідомий також нашої спільноті матеріальний стан цієї преси. Тижневики, місячники, квартальники, ба навіть щоденники ведуть боротьбу з фінансовими труднощами і дуже часто звертаються до своїх читачів з проською їх підтримати. Основною базою кожного часопису є передплатники, головні ті, які своєчасно висилають передплату.

Журнал „Вісник”, орган Головної Управи ООЧСУ, не становить винятку. Він також бореться з фінансовими труднощами і існує вже понад двадцять років лише завдяки піддержці широкого круга членів і прихильників Українського Визвольного Фронту. Разом з висловами подяки для всіх тих, які цінили й цінять свій пресовий орган, хочемо звернути увагу й на тих, які, на жаль, залягають з передплатою один, два, а то й більше років. Чи застановились ті неплатники колинебудь над тим, яку велику шкоду приносять вони своєму Видавництву?

Адміністрація „Вісника” вислала майже всім передплатникам листи з пригадкою вирівняти передплату, сподіваючись на зрозуміння з їхньої сторони важливості цієї справи. Ми переконані, що можемо числити на піддержку наших передплатників, для яких своя преса не повинна бути байдужою. „Вісник” служив, служить і служитиме справі визволення українського народу з-під московського колоніального гніту, стояв і стоятиме на здорових ідеологічних позиціях, поборював і поборюватиме зрадників українського народу і „м'якосердних” контактників з режимом в Україні, піддержував і піддержуватиме тих наших братів в Україні, які, хоч і в страшній дійсності, не перестають змагатися за права українського народу жити самостійним, незалежним життям у своїй державі.

Виявимо же і цим разом нашу свідомість, нашу ідейну згуртованість, на яку спирається у своїй праці Видавництво „Вісника ООЧСУ”.

ВИДАВНИЦТВО ЖУРНАЛУ
„ВІСНИК ООЧСУ”

У МАЙБУТНЄ Я ДИВЛЮСЯ З ОПТИМІЗМОМ. Я ВІРЮ НАСАМПЕРЕД У СИЛУ І ЗАВЗЯТТЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНІХ МАС, У ЇХ ВИСОКИЙ ПАТРІОТИЗМ.

Генерал - хорунжий
Тарас Чупринка

Євген Летюк

СХОДИ

Він приніс сюди каторжні запахи Сходу
І неволі незгублений присмак — казахський полян.
Піднімався обережно до себе по струганих сходах,
Наче входив у вільгість дніпровських ранкових долин.
Залишався один.

А Нева вигравала на вітрі,
А українська земля розпиналася на лемешах.
Засихали всю ніч, сиротіли мазки на палітрі,
І, упавши в одчай, сиротіла козацька душа.
Велелюдна пустеля густої державної ночі,
Та катована пам'ять, та згага тривожних видінь...
І жахи без кінця, невловимі жахи-поторочі,
Йшли і йшли без кінця, наче кола по чорній воді.
А назустріч тим колам зринала у пам'яті хата
І дробила ті кола, і кликала в себе всього...
Думи, думи осінні ставали у тихій кімнаті
І рипіли на сходах, неначе прокляття його...
І Тарас відкидав розпашілі, розжевлені пера,
І спускався донизу, і брав променистий різець.
А за вікнами слалась туманами каторжна ера,
І дзвеніли кайдани, і йшов невідступний кінець.
А Нева хлопосталась, холодна, німа, темновада,
Стугоніла у скронях і билась знемога туша.
Він ступав і ступав на вузеньких зачовганих сходах,
Все ступав і ступав...

І спіткнувся й на сходах упав.
І тоді сколихнулася земля,
Змуртувалися ріки і броди,
А на Чорному морі піднялися козацькі вали.
А над ними піднімалися,
Зводились стругані сходи,
Наче в славу високу, ясну, всенародно
Вели.

500 ДОЛЯРІВ ПОТЕРПІЛИМ
ВІД ЗЕМЛЕТРУСУ УКРАЇНЦЯМ

18-го січня відбулися в Гартфорді, в Українському Народньому Домі 22-гі Річні Загальні Збори Відділу ООЧСУ та 3-ті Річні Загальні Збори Відділу ОЖ ОЧСУ.

Збори Відділу ООЧСУ відкрив його голова Петро Дудка. Президію обрано в складі: А. Рудзінський — голова, В. Бистрянник — заст. і П. Луцик — секретар. За президіяльним столом засіли ще представники УНСоюзу, Братства Дивізійників, Українського Народнього Дому, Української Народньої Помочі, „Провидіння” та колишніх вояків УПА.

У своєму звіті голова Управи заявив, що найважливішою акцією в звіттовому часі була висилка меморіалу до святого Отця Папи Павла VI в справі переслідування наших Церков і завершення Української Католицької Церкви у формі Патріархату на чолі з Кардиналом Йосифом Сліпим. До головніших імпрез року зачислив він відзначення 40-річчя боротьби ОУН, 10-річ-

С. Корниз

СВІТ У НОВОМУ, 1970 РОЦІ

Минув рік 1969-ий. Рік великих ідеологічних, політичних і мілітарних змагань. Поступ цивілізації осягнув поважних успіхів. В тому році американці „відкрили Місяць”. Осягнуто надзвичайних успіхів в будові суперсонічних літаків, атомових підводних човнів, міжконтинентальних ракет. Удосконалено методи політичної пропаганди, „промивання мозків” і викликування революцій. Але розвиток духової культури, як завжди, значно відставав від розвою техніки. Виховання нової людини забирало багато більше часу в порівнянні з розвитком матеріальної культури.

Президент ЗСА про „Стан Юнії”

Президент ЗСА Ричард Ніксон, згідно з американською традицією, виголосив у Конгресі 22 січня промову про „Стан Юнії”. Промова була коротка (38 хвилин) в порівнянні з промовами комуністичних „вождів”, які тривають по

.....
 чя смерті сл. п. Провідника Степана Бандери та Свято Героїв. Після звітів секретаря і інших членів Управи відбулася дискусія і вибори нових керівних органів, які очолив П. Дутка.

Голова Відділу ОЖ ОЧСУ М. Нестерук у своєму звіті підкреслила похвавлену активність організації у минулій каденції, участь в акції за створення Українського Католицького Патріярхату, висилку петиції до „Амнести Інтернешенел” в Лондоні в справі звільнення довголітніх в'язнів московсько-більшевицького режиму та меморіал до ОН в обороні прав людини. З нагоди 100-ліття народин Леніна ОЖ повела „протилежніську акцію”, виславши петиції до губернатора, конгресменів і сенаторів стейту та до мейора Гартфорду з проханням про піддержку в цій справі. В березні минулого року мгр Слава Стецько виголосила для місцевої громади доповідь на тему „Українська справа на міжнародних конференціях”. Відзначено 1000-ліття княгині Ольги, влаштовано Андріївський Вечір, чайний вечір і спільний обід для членок ОЖ ОЧСУ та їхніх родин. Відділ постійно опікувався українськими воляками, що служать в американських збройних силах у В'єтнамі.

Нову Управу і на наступну каденцію очолила п-і Марія Нестерук.

На заклик проводу обох Управ учасники склали на руки референтки суспільної опіки Е. Заставської 500 доларів для потерпілих від землетрусу українців в Югославії.

4-5 годин. Про зовнішні справи Президент говорив мало, обіцяючи присвятити їм більше місця в окремих виступі. Говорячи про закордонні справи Президент підкреслив важливість осягнення тривалого миру для Америки і світу. Перспективи миру, сказав він, тепер ліпші, як були рік тому. Противник переконався, що, не зважаючи на пануючі в Америці різниці поглядів, йому не вдасться добитися за конференційним столом своїх цілей, яких він не міг осягнути на в'єтнамських фронтах.

Далі Президент говорив про нову американську доктрину, згідно з якою оборона світу перестала бути тільки справою ЗСА. До оборони повинні бути приготовані всі країни. З тим погодилися уряди Південного В'єтнаму, інших країн Південної Азії, Європи, Південної Америки і Японії. Це означає, що дотеперішні оборонні союзи набирають нового значення. Далі Президент заявив, що, на його думку, мир неможливий без усталення нових стосунків з комуністичною Москвою, і повідомив, що вже ведуться з нею переговори в справі обмеження стратегічних зброєнь і інших справах. У Варшаві відновилися переговори з червоним Китаєм, які можуть мати значення для укладу стосунків з Москвою і розвитком подій на Близькому Сході.

Докладніше говорив Президент про внутрішні справи ЗСА. Протягом року свого урядування він прийшов до переконання, що без ґрунтовної внутрішньої перебудови громадянства ЗСА не вдасться осягнути нічого позитивного ані в закордонній, ані у внутрішній політиці. Президент зазначив, що „як народ ми маємо забагато різних візій, але замало дійсної візії”. Необхідна глибока реформа урядових інституцій і системи соціальної опіки. Мусить бути зревідована справа — „рівних життєвих шансів для всіх” — так під оглядом права голосування, як і місця праці, освіти, посідання власности, мешкань і т. д. Президент перелічив ряд заходів, яких вжив Уряд для побороення інфляції, убогости, недуг, і особливий натиск поклав на боротьбу зі злочинністю.

На закінчення Президент говорив про боротьбу з занечищенням повітря і вод. Заклик до цієї боротьби виглядав, як символічний заклик

до відродження морального і громадського життя — усунення морального загнивання, що проявилось 1969 р. в вуличних розрухах під гаслом капітуляції у В'єтнамі, у виступах гіппісів, в корупції і торгівлі наркотиками, нарешті у фальшивій політичній пропаганді на телевізії і в пресі, яку викривав у своїх промовах віцепрезидент С. Егню.

Поміrkований „Волл Стріт Джорнел” писав: „Ми були б більше задоволені, якби Президент присвятив менше уваги перспективам майбутнього десятиліття, а більше безпосереднім проблемам, зокрема стриманню інфляції — бо власне це є ключем для полагодження тих майбутніх питань. Президент обіцяв у своїй промові забагато. Хоч би, наприклад, перетворення натурального оточення, яке менше скомпліковане, ніж перетворення людини. З цього видно, що Президент не відпорний на політиканську ведугу, яка полягає в тому, що обіцяється більше, ніж може бути виконане. Без огляду на помилки промови, він показав, що йому не бракує амбіцій”.

Опозиційний часопис „Нью Йорк Таймз” писав: „Перша промова Ніксона про „Стан Юнії” насуває сумніви, чи є він реформатором, обтяженим традиційною для його партії ощадністю, чи фінансовим консерватистом, зобов'язаним часами підносити штандар реформи. Але рівночасно він перекинув на попередні дефіцитові бюджети вину за теперішню інфляцію, запевняючи, що на „першому місці на списку цілей уряду” ставить зрівноважений бюджет, який запропонує в 1971 р. Тисяча слів, присвячених у промові закордонній політиці, були звичайним оптимістичним пророкуванням — „миру в наші часи”, поминаючи сумні реальні явища, перед лицем яких стоять ЗСА. Тенденції до переговорів — замість „конфронтації” з Московією почалися ще перед тим, як Ніксон перебрав свій уряд, подібно, зрештою, як і паризькі переговори у справі миру у В'єтнамі. На жаль, в обох тих справах позначається тепер радше сповільнення, ніж приспінення. Переговори застрягли на мертвій точці, а перегони в атомовому зброєнні з Московією тривають далі, при зігнорванні opinіо Конгресу в справі взаємного мораторію”.

Прихильний до Уряду „Дейлі Ньюз” писав:

„Перша промова „Про Стан Юнії” през. Ніксона була зверненням до американців закликком виконати накреслені завдання в наступному десятилітті. Він представив візію, яка мусить збуджувати серця і уми всіх, крім хіба може найбільш затверділих. Він накреслив пляни підходу до основних проблем, пересуваючи тягар відповідальности на громадянство, при визволенні з-під федеральної бюрократії. Промова була гарячим ствердженням віри, що американці можуть досягнути кожну поставлену ними ціль, якщо спільно для неї працюватимуть. Президент свідомий того, що внутрішні зміни можна перевести тільки в устabilізованому світі. Передбачає він такий мир на покоління, якщо ЗСА потраплять виконати свої зобов'язання у В'єтнамі”.

Промова Ніксона про „Стан Юнії” була цілком вдала. Він сказав те, що треба було сказати, і нічого зайвого. Опозиційна преса не спромоглася ні на що мудріше, як обвинуватити його в скупості і ставленні зрівноваженого бюджету на першому місці. Рівночасно вона пофарисейськи закидає Президентові тенденцію до переговорів у закордонній політиці замість конфронтації, забуваючи, скільки галасу робила сама в 1969 році, вимагаючи негайної капітуляції у В'єтнамі.

Минулий 1969 рік був роком поважних політичних змін у ЗСА, в Європі, в Азії і на Близькому Сході. В 1969 році прийшла до влади Республіканська партія на чолі з президентом Ніксоном. Новий Уряд у своїй праці мав надзвичайно великі труднощі у зв'язку з тим, що в Конгресі і в Сенаті більшість становили Демократична партія і ліві ліберали. Треба подивляти твердість, опанованість і енергію, з якою Президент керував своїм Урядом і досягнув того, що вдалося досягнути.

Під кінець року зменшилось політичне напруження в країні. Майже припинилися вуличні розрухи і демонстрації. Війна у В'єтнамі „в'єтнамізується”: ЗСА потрохи стягають свої фронтові війська, хоч бої не зменшуються. Гіппіси в ЗСА, після свідчень С. Аткинс про обставини вбивства в Лос Анджелесі артистки Шарон Тайт, притихли. Організатори лівої акції переконалися, що широкі кола громадянства їх не підтримують, і перенесли свої надії на осінні

вибори. Ліва пропаганда дещо зменшилася внаслідок виступів віце-президента С. Егню.

Ситуація в Європі

В Європі гарячої війни ще нема, але є московська політична агресія. В минулому році зайшли там значні зміни в укладі політичних сил. В зв'язку з послабленням НАТО і проголошенням доктрини Ніксона перед Європою повстало питання організації власної оборони проти комуністичного Сходу. Франція формально виступила з НАТО, але неофіційно з ним співпрацює і бере участь у спільних військових маневрах. За де Голля Франція мала амбіції стати провідником Європи, а то й світу, і унезалежнитись від ЗСА. У співпраці з Західною Німеччиною вона старалася створити у світі трету силу. Тим часом спроба революції у Франції, відхід де Голля і минулорічні вибори в Західній Німеччині перекреслили ті плани. Вправді, спробу революції здушено, при владі залишилась націоналістична партія, але Франція опинилась в господарських труднощах і престиж її підупав.

Західня Німеччина переконалась, що головна ціль її політики — повернення західніх земель — не може бути досягнена з поміччю НАТО ані через союз із Францією. У виборах 1969 року в Західній Німеччині прийшла до влади Соціал-Демократична партія. 14 січня відбулася в парламенті в Бонні дискусія над промовою канцлера Віллі Брандта п. з. „Становище німецької нації”, в якій він виразно заявив, що його уряд не вірить у державне об'єднання обох Німеччин і взагалі уважає національну державу за „пережиток”. Далі з тієї промови виходить, що уряд Брандта визнає найбільше на Захід висунену московську колонію: другу „німецьку” державу, хоч одночасно признає, що йдеться там про терористичний і відданий Москві режим, який не може бути злегалізований ані у вільних виборах, ані національним плебісцитом. Уряд Брандта бажає підписати з Москвою, Варшавою і східнім Берліном договір про взаємний ненапад. Отже Західня Німеччина не тільки втрачає значення, як союзник Заходу в обороні проти московської агресії, але й стає троянським конем, через якого ворог може ввести свої танки до центру Європи.

Оборонна ситуація Європи погіршується тим, що організація НАТО поважно послаблена. Сенатори Едвард Кеннеді і Менсфілд домагаються виведення з Європи американських військ в силі 200.000 людей.

Деякі коментатори вважають, що НАТО значно себе підсилили прийняттям у свої члени Іспанії, яка диспонує поважними військовими силами. Іспанська фльота вже тепер бере участь в маневрах на Середземному морі разом з фльотами ЗСА і Португалії. Іспанія почуває себе загроженою на Середземному морі з огляду на посилення там московської фльоти. Поза тим можна побоюватися, що коли вона не буде прийнята до НАТО, то змушена буде скорше чи пізніше договорюватися з комуністичним блоком. Ред. Б. Вітошинський в „Шляху Перемоги” пише: „Бракує москалям тільки злагоди з Іспанією та Італією, щоб могли замкнути кільце в районі Середземного моря. Кремль не дармує, щоб це скоро сталося, і бачимо, що діється на соціальному відтинку в Італії, де московські агенти розгортають анархію, що має довести до зламання демократичного італійського режиму. З другого боку існують спроби втягнути Мадрид в економічну співпрацю, щоб у такий спосіб бодай до деякої міри гамувати там ріст національних сил”.

Події на Близькому Сході

Ведені Чотирма Великими переговори про замирення між Ізраїлем і арабськими країнами не дали позитивних вислідів, і в тому обширі триває „холодна”, а в дійсності гаряча війна у формі більших чи менших акцій в запіллі ворога, партизанських нападів і взаємних летунських нальотів.

На цю війну особливо вразливий Ізраїль, бо значні втрати в людях дуже дошкульні для тієї малої країни. Крім того Ізраїль мусить утримувати на кордонах, в поготівлі, побільшені військові сили, дошкульно відчуваючи брак робітників у промислі. Натомість в арабських країнах помітне політичне пересунення наліво. Раз-у-раз преса повідомляє про спроби державних переворотів у Лівії, Ємені, в Іраку і Сирії. Внаслідок московських впливів ті країни поступово комунізуються. Конкуруючи з Москвою, комуністичний Китай старається використати незадоволення арабів з недостатньої допомоги

С. Подільська

ІДЕЇ АБН ПЕРЕМАГАЮТЬ

Спільний фронт вільних і поневолених

У столиці Тайленду, Бангкоку, відбулася в днях 3-5 грудня м. р. III Світова Антикомуністична Конференція, а від 6 до 7 грудня XV конференція Антикомуністичної Ліги Народів Азії (АПАКЛ).

На запрошення урядових кіл Тайленду, а зокрема президента В'єтнаму генерала Тіє, голо-

Москви в воєнних матеріалах і зброї. Покищо мілітарні сили Ізраїлю перевищують арабські, бо Ізраїль має досить розвинений власний воєнний промисл.

Коли пишемо ці рядки, преса повідомляє про совєтські домагання, щоб ЗСА припинили доставки зброї для Ізраїлю. Крім регулярних армій, арабські партизани начислюють коло 20 тисяч людей, які не становлять поважної сили в зустрічі з регулярними військами. Мілітарні сили Єгипту найповажніші поміж арабськими країнами. Але, здається, Нассер, не зважаючи на воєнничі промови, здає собі справу з того, що нова війна з Ізраїлем скінчилася б для нього катастрофою.

Деякі коментатори вважають, що положення на Близькому Сході залежатиме від стосунків між Москвою і Китаєм. Доки ті справи не в'ясняться, навряд чи схоче Москва допустити до війни на Близькому Сході — поперше, щоб не робити собі ще одного фронту, і, подруге, щоб не допустити до співпраці ЗСА з Китаєм проти Москви.

На інших фронтах світу

В Африці у половині січня закінчилась боротьба за незалежність держави Біяфрі з державою Нігерією, яка мала в 14 разів сильнішу армію. Крім того, як виявилось, Нігерія діставала від Москви допомогу в військових та технічних матеріалах і напевно у військових інструкторах. В тій війні Нігерія стосувала випробуваний Москвою засіб виголодження противника. Західні потуги і організація ОН нічого не зробили проти агресії Нігерії і Москви в Біяфрі.

ва АБН Ярослав Стецько взяв участь в обох конференціях. У склад делегації АБН входили ще: керівник пресового бюро АБН — Слава Стецько і латвійка Ельга Родзе, яка формально була членом австралійської делегації. У склад делегації АБН входив теж голова індійської делегації Рама Сваруп, який є головним представником АБН на Індію.

Ярослав Стецько очолював рівночасно делегацію Європейської Ради Свободи, як голова Екзекутиви. В її склад входили делегати з Франції, Німеччини, Норвегії, Швеції. Українських делегатів разом на конференції було чотири: два з АБН і два від Національного Комітету Поневолених Націй з ЗСА — проф. Л. Добрянський і проф. В. Чопівський. Ці два останні входили також у склад американської делегації.

Конференцію відкрив і вступну промову виголосив дотеперішній голова Світової Антикомуністичної Ліги, ВАКЛ, кол. прем'єр-міністр В'єтнаму д-р Пган Гуй Кват. Йому відповідав ген. Прафан Куляпічтр, голова тайлендської делегації і теперішній голова ВАКЛ. Він і перебрав дальше ведення конференції.

На урочистому відкритті промовляли: прем'єр-міністр Тайленду, польовий маршал і водночас головний командувач збройних сил Тайленду Тган Кіттікахорн і почесний голова ВАКЛ Ку Ченг-канг. Доповідь неприязного віцепрезидента В'єтнаму Као Кі п. н. „Солідарність в боротьбі за свободу” відчитав делегат В'єтнаму. Делегат Кореї Гнанг Сунг Соо промовляв на тему „Здержання комуністичної агресії в Азії”, а генеральний секретар ВАКЛ проф. д-р Гернандез склав звіт про діяльність ВАКЛ.

Привітання надіслали голови різних держав, у тому числі Китаю, Кореї, В'єтнаму, Філіппін, прем'єр Греції та інші. Численні привітання наспіли від філій АБН, українських організацій з усього світу та білоруських, чеських, естонських і інших. Найчисельніші були українські привітання.

Під час конференції працювали п'ять комісій. Українська делегація була активною в Комісії

ч. II Поневолені народи під комунізмом і в Комісії ч. 5, яка займалася остаточним оформленням всіх резолюцій і комунікату.

Делегація АБН подала резолюцію про розподіл російської імперії на самостійні держави поневолених націй і підтримку визвольної боротьби поневолених народів. Українські делегати з АБН запросували окрему резолюцію на захист воюючої України, як теж резолюцію у справі засудження відмічування річниці Леніна. З українських кіл вийшла ідея резолюції про затаврування доктрини Брежньєва і небезпеки її для азійських націй. (Див. лютневе число „Вісника”).

Головні резолюції АБН офіційно вносили представники: України, Аргентини, Туреччини, Індії, Франції, Німеччини, НКПН з ЗСА. Треба підкреслити, що делегати Цейльону, Норвегії, В'єтнаму, Японії, Філіппін активно захищали політичні позиції АБН.

Від імени АБН, ЕРС і України промовляв український делегат на пленумі, а АБН і українську документацію включено в офіційні акти III Світової Конференції ВАКЛ. Це були: а) з'ясування наших політичних позицій і шлях до розв'язки світової кризи — Я. Стецька; б) звіт про діяльність АБН за рік 1968/69; в) становище за залізною заслоною, зокрема в Україні й в інших уявлених в СРСР країнах — мґра Слави Стецько; г) документація (оригінальна) про беззаконня, доконувані над нашими в'язнями, зокрема над д-ром В. Горбовим, Катрею Зарицькою, І. Кандибою, Лук'яненком та ін. Документація ця викликала велике заінтересування серед учасників і популяризувала нашу справу.

На II пленарній сесії промовляли: міністер закордонних справ Тайленду Тганат Кгоман н. т. „Національна солідарність пробуджених країн”, д-р Маріо Лопез Ескобар з Парагваю на тему „Засоби протидії проти комуністичної підривної дії в пробуджених країнах”, Сюзанна Лябен — „Молодь і свобода”, проф. Л. Добрянський — „Поневолені народи під комунізмом”, а Слава Стецько у своєму слові на пленумі з'ясувала „Справу революційної боротьби і сучасного становища воюючих проти Росії націй, зокрема України”.

Про діяльність своїх організацій інформували голови делегацій різних націй і організацій.

Генеральний секретар ВАКЛ проф. Гернандез звітував про Центр Свободи в Кореї і журнал ВАКЛ, який присвячує особливу увагу Україні.

На третій пленарній сесії продовжували свої інформаційні звідомлення голови делегацій, звітував делегат Світового З'їзду Антикомуністичної Молоді, а на кінцевій сесії прийнято одноголосно всі резолюції, опрацьовані комісіями, у тому числі декілька незвичайно важливих резолюцій, поданих АБН і його приятелями, з яких дві були вже опубліковані в нашій пресі (про поневолені нації і зокрема про українську боротьбу і російський терор в Україні), а теж апробовано пленумом Деклярацію з доповненнями голови АБН про підтримку визвольної боротьби в Україні і в інших поневолених країнах.

Представник Савді Аравії подякував від імени всіх делегатів тайлендському урядові і організаторам за гостинність і глибоке зрозуміння тайлендської делегації для проблем різних країн і континентів.

XV Конференція АПАКЛ

Конференція тривала 6 і 7 грудня 1969 р. Привітальне слово виголосив ген. Прапан, а після нього промовляв віце-прем'єр Тайленду ген. Прапас Чарусагітра. Знамениту промову виголосив філіппінець, ген. секретар СЕАТО — ген. Єзус Варгас. Після нього виступав із звітом ген. секретар АПАКЛ. Черговим промовцем був проф. д-р С. Т. Поссоні (ЗСА).

Покликано чотири комісії для підготовчих праць для пленуму. Наша делегація, як гість, працювала в IV Комісії, а нашу резолюцію про підтримку збоку АПАКЛ національно-визвольної боротьби України і інших поневолених націй офіційно вносили Туреччина і В'єтнам. Голови азійських делегацій звітували про свою діяльність.

Другого дня на пленумі, коли вже одноголосно прийнято резолюції про те, що XV Конференція АПАКЛ приймає всі постанови III Світової Конференції ВАКЛ і доручає своїм членам їх виконувати, приготована для XV Конференції АПАКЛ спеціальна резолюція АБН

несподівано зустріла в одному формулюванні опір збоку австралійського делегата, п. Дарбі, який не бажав терміну „російський імперіалізм”, щоб „не образати російського народу”. Його підтримав бельгійський делегат Шеваліс де Рувер, а шукав компромісу один з американських делегатів. На захист позицій АБН виступали, крім Слави Стецько, делегати Цейльону, Норвегії, проф. Чопівський, латвійка Ельга Родзе та інші.

У висліді голосування пленум Конференції АПАКЛ відкинув поправку п. Дарбі, а прийняв у незмінній формі резолюцію АБН, запропоновану Туреччиною і В'єтнамом. Дискусія з'ясувала загрозу збоку російського імперіалізму для народів ще вільного світу. Було незвичайно приємно слухати аргументації азійських та інших делегатів, які наші аргументи, повторювані роками, засвоїли як свої і з наполегливістю боронили наші позиції. Численні делегати гратулювали українській делегації за її непохитність у принципових справах, як теж за інтегральний захист інтересів усіх уярмлених російським імперіалізмом націй, відкидаючи сепаратне, ізольоване визволення.

Політичний успіх нашої делегації на обох конференціях в Бангкоку — великий. Міжнародні конференції — у пляні психологічної війни. Суть схвалених резолюцій і деклярацій не є справою паперових протестів, але справою ідейної мобілізації за наше визволення численних політиків і державних мужів у різних частинах світу. Якщо для національного Китаю, Кореї, В'єтнаму, Греції, Німеччини, Тайленду, Індії, Японії, Савді-Аравії така чи інша резолюція має своє значення, то треба дивуватися, чому для наших поневолених націй пропагування розвалу російської імперії і всього комплексу висуваних нами проблем не повинно було б мати значення? Ми прагнемо, щоб якась інформація з'явилася в чужинецькій пресі про нашу боротьбу і визвольну концепцію, а на цих форумах маємо державних мужів, які приймають нашу ідею і нашу визвольно-революційну концепцію, але часто цього дехто не розуміє. Ще дехто у нас не розуміє значення політичної війни в термонуклеарній добі, що є ідеологічною добою!

У вільному Китаї

На запрошення уряду вільного Китаю і його коштом українська делегація з Тайленду (Ярослав Стецько і Слава Стецько), німецька, австралійська, турецька, іранська, індійська в днях 10 — 15 грудня відвідали Тайвань.

На леговищі привітали делегацію почесний голова ВАКЛ і голова китайської делегації у ВАКЛ Ку Ченг-канг зі своїм штабом. Українська делегація замешкала в державному „Гранд готелі”, отримавши до диспозиції урядове авто.

11 грудня м. р. відбулися відвідини у шефа інформаційного уряду Джеймса Вей, який інтересувався питанням України й інших поневолених націй, а водночас інформував про досягнення національного Китаю в культурній, економічній, політичній та мілітарній ділянках і про становище на китайському суходолі. Опісля відбулися відвідини Національного Музею, який викликав незвичайне враження експонатами кількатисячолітньої культури китайського народу.

Після полудня того ж дня відбулися відвідини у прем'єр-міністра і віце-президента Китаю Єн Чя-кана. Ярослав Стецько з'ясував йому становище в Україні та інших уярмлених Москвою країнах, нашу визвольно-революційну концепцію, представив ситуацію політичних в'язнів, зокрема Володимира Горбового, Катрі Зарицької, Лук'яненка, Кандиби, що їх москалі систематично затрують в концтаборах.

Увечері відбулися відвідини у президента законодатної палати Гуанг Куо-сгу, особистого приятеля голови АБН, який приймав наших делегатів вечерею.

12 грудня делегати оглядали наймодерніше виекіпуваний Загальний Шпиталь Ветеранів і відвідали президента Найвищої Контрольної Палати Лі Сгі-теунга, з яким розгорнулася цікава дискусія про склад закордонних палат національного Китаю, спертій на традиціях і ученні Конфуція та Сун Ят-сена. Делегація мала змогу познайомити господарів з нашими державницькими традиціями, нашим законодавством, „Руською Правдою”, як теж актом відновлення державности в 1941 році. Вечером гостив делегатів генеральний секретар Національної Асамблеї Куо Чі.

13 грудня делегація відвідала промислові центри вільного Китаю, які свідчать про його високий технічний розвиток. Наша інформація про індустрийний потенціал України викликала велике зацікавлення збоку керманців китайської індустрії. При кожній нагоді ми залишали відповідну документацію про українську визвольну боротьбу, яку широко використала китайська преса. Посадник Каогсіюнгу, який належить до опозиційної соціал-демократичної партії, гостив делегатів вечерею, водночас із прийняттям акредитованих при уряді вільного Китаю амбасадорів.

14 грудня з леговища в Тайвані наша делегація відлетіла літаком на острів Кемой, що лежить за 2 кілометри від китайського суходолу. Командант цієї твердині привітав делегатів на військовому леговищі. Ми мали змогу побачити наймодерніші підземні укріплення, озброєння, військові частини, укрите під землею, і водночас цивільне населення, мужне і відважне. Ми подивлялися цих селян, що працювали на рижових полях, свідомі того, що кожної хвилини може початися бомбардування з континенту. Ми перебули день серед народу героїв.

Нам показали долину, де національно-китайські війська витяли впень червоних, які причадили в силі кількадесятьох тисяч вояків, попередивши десант жажливим бомбардуванням. В долині смерти червоних встановлено пам'ятник про цю страшну битву.

Тепер з Кемой ведеться наймодернішого типу психологічно-політична війна через радіо, листівки, брошури, бальони, скидувані на континент пакети рижу, грошей, карикатури, тексти промов, бойові національні пісні. Дві світліни і промови голови АБН з різних нагод, скеровані на континент в попередніх роках, видніють поміж світлинами найвизначніших державних мужів, які відвідували Тайвань. На одному з документів зазначено, що колишній голова Українського Державного Правління, Ярослав Стецько відвідував Кемой від імені України та інших поневолених націй, додаючи бадьорости борцям за волю.

Представник нашої делегації промовляв до старшин, які обороняють Кемой, після чого українська делегація отримала сувеніри з твердині у заступстві всіх делегацій ВАКЛ. Гене-

рал подякував не лише за слова піддержки, але й за наведені нашим делегатом героїчні приклади з історії України останніх десятиріч.

Оглядаючи острів, нас приємно вразила привезена генералом Муньоз-Грандесом, заступником генералісимуса Франка, пропам'ятна таблиця на скелі, на якій виритий напис: „У поклоні альказарцям Китаю, новому Альказарові-Кемой!”

Модерний дім для старців, чудові шкільні будинки, на які кожної хвилини можуть спасти бомби, пригадали нам, що героїчна концепція життя ще не вмерла на цьому світі.

Поглянувши наостанку через телескоп на китайський суходіл, обмінюємося перед відлетом адресами, обіцяємо слати воякам літературу про боротьбу незламної України, про Горбового, Зарицьку, Макуха. „Вони одушевляють наше вояцтво”, — кінчив своє прощальне слово генерал.

Увечері ми вже були в Тайпею. На прийнятті у президента Ку Ченг-канта продискутували ще можливості співпраці поміж обома світовими організаціями ВАКЛ і АБН, подякували за гостинність і запрошення. У „Гранд Хотелі” відвідали нас наші давні приятелі ген. Гванг Ю, проф. Лін і голова Місії АБН у вільному Китаї проф. д-р Л. Катона, мадярський повстанець, який володіє перфектно китайською і турецькою мовами. Він репрезентує АБН у вільному Китаї і непорушність етнографічних кордонів України захищав на одній із міжнародніх конференцій.

15 грудня після полудня прощаємося з китайськими господарями і через Бангкок відлітаємо до Австралії. Раннім ранком 16 грудня причалюємо у Перті, в Західній Австралії, а звідтам Аделаїда, південна Австралія, Мельборн, Канбера, Сідней, Ньюкасель, Брісбейн... Але про Австралію черговим разом.

~~~~~

МИ, ХОЧ СЕРЕД ВЕЛИЧЕЗНИХ ЖЕРТВ, СЕРЕД НАЙВАЖЧИХ ТРУДНОЩІВ, АЛЕ ВПЕВНЕНО ПРЯМУЄМО ДО ВОЛІ, МИ НАШОЮ БОРОТЬБОЮ ПОСТІЙНО НАБЛИЖАЄМО ДЕНЬ НАШОГО ВИЗВОЛЕННЯ. УКРАЇНА БУДЕ ВІЛЬНОЮ!

Генерал - хорунжий
Тарас Чупринка

БОЛЬШЕВИЦЬКА ФІЛОСОФІЯ

(Продовження)

3. Щоріше, большевицькі тези не здійснюють навіть найбільш підставового наукового постулату і є взаємносуперечні.

В згадав вже двократно про ті суперечності і намагався їх вяснити з історичної точки зору. Я сказав, що вони походять із нелогічного сполучення в большевицькій системі двох цілковитих різних чинників: матеріалізму природників XIX століття з гегельянською діалектикою. Але зрозуміння походження суперечності не рівнозначне з її усуненням, а найповерховніша навіть аналіза системи виявляє абсурдальність сполучення тез, якими система оперує.

Перша така суперечність виникає між реальістичним і прагматистичним розумінням правди. Згідно з реалізмом теза є правдива тоді й тільки тоді, коли стверджує такий стан речей, який предметно існує. Так, наприклад, теза „ентропія*“ постійно зростає“ є в цьому значенні слова правдивою тоді й тільки тоді, коли ентропія насправді постійно росте. Звідси виникає, що дана теза залишається правдивою без уявлі на те, чи факт, який стверджує, є для когонебудь корисний чи шкідливий; так, наприклад, наша теза про ентропію є, згідно з реалізмом, правдивою навіть тоді, коли зріст ентропії спричинює поразки для нас, а свідомість цього стану речей стає причиною послаблення нашої енергії. Натомість з прагматистичного становища теза є правдива тоді й тільки тоді, коли те, що вона стверджує, згідне з людськими потребами. Так, наприклад, наша теза „ентропія постійно росте“ зі становища прагматизму правдива тоді й тільки тоді, коли визнання постійного зростання ентропії корисне для розвитку чи то одиниці, чи то даної суспільної групи.

Звідси виникає, що правда тези змінюється незалежно від того, як представляється фактичний стан, а залежить цілковито від стану потреб: разом із потребами змінюється правда

*) Ентропія — це частина внутрішньої енергії тіла, яка не здібна вже до дальшої зміни на працю.

тизму немає підстави вважати суспільні науки науками аж так різного типу, щоб було вільно стосувати в них інше поняття правди, ніж у природничих науках — навіть, якщо б така двоїстість поняття правди була взагалі допускальна в рамках тієї самої системи.

Я подав раніше історичне вяснення походження тієї суперечности. Можливо, що в большевицькій системі можна знайти також елементи, які уможливають витлумачення її генези з систематичної точки зору. Постає її поняття „віддзеркалювання” (пригадуємо, що „теорія віддзеркалювання” (теорія отраження) заступає у большевиків європейську „теорію пізнання”), а саме її двозначність.

Пізнання може бути „копією матерії” в двоякому значенні слова: чи то копією пізаного предмету, чи копією процесів, що виникають у тілі пізнаючого під впливом оточення. Виглядає так, що большевики помішали ті два значення слова, так як багато інших речей, і раз вважають пізнання відбиттям пізаного предмету, то знову в іншому випадку відбиткою умовин життя, — очевидно посередньою, через продукційні стосунки і т. д., але завжди відбиткою підметних умовин буття. В цьому останньому випадку правда матиме характер зовсім підметний і прагматистичне становище буде логічною консеквенцією заложень.

Щобільше, можна не без слушности твердити, що обидва поняття правди, крайньо реалістичне й прагматистичне, виникають рівно логічно з матеріалістичних заложень большевицької філософії. Бо самий матеріалізм є нелогічним заложенням, яке мусить вести до таких суперечностей. Не є нашим завданням аналізувати цю справу — тут вистачить твердити, що існує суперечність, і її не дасться усунути з системи.

Другу подібну суперечність констатуємо в ділянці етики. Большевицька філософія стоїть на ґрунті чисто природничого розуміння людини. Вона учить, зокрема, що думка і людська воля цілковито підлягають детерміністичним законам природи. Отже, коли так, то не можна говорити про жадні вартості, зокрема про жадні обов'язки: природа не знає ані вартостей, ані повинностей, але тільки виключно факти.

Значить, з природничого становища не може бути й мови про етику. Можна щонайвище опи-

сувати так звані етичні факти, себто стверджувати, що дані люди, в даній епосі й даному крузі вважали такі чи інші чини етичними, а інші неетичними; натомість не можна жадати від людини, щоб щось чинила, бо все, що учинить, згори залежне від детерміністичних законів. Це правда, що большевики бороняться перед закидом „фаталізму”, але я виказав вже раніше, що спір іде за слова, тоді як доктрина без сумніву виразно крайньо детерміністична.

Отже, мало є філософічних систем, які були б в рівному ступні так сповнені етичних вартостей і моральних норм. Цими вартостями й оцінюваннями большевики деколи заміщують прямо теорію, і то в найжиттєвіших справах: так, наприклад, у них цілковитий брак психології суспільної групи — отже, науки, яка з їх становища повинна бути найважливішою — а замість неї дають вони оцінювання „буржуазних”, „відсталих”, „назадницьких”, „гнобительських” кляс і т. п. Щобільше, етика прямо визнана, здефінійована і подано теоретичні зформулювання її норм. Отже, нічого дивного, що большевизм виступає в пропаганді як етичний рух, що закликає до боротьби, героїзму, посвяти, що апелює до почуття, справедливості і т. п.

Маємо тут, отже, діло з другою разючою суперечністю, яку можна витлумачити генетично — походженням большевизму з двох джерел, які не можна погодити, — але усунути цю суперечність із системи неможливо.

Ці два приклади свідчать вимовно, що також під оглядом зцілености система большевицької філософії представляється дуже зле. Побіч них можна було б навести ряд інших неконсеквенцій. Так, наприклад, є брак консеквентного застосування релятивізму до мистецтва, релігії і т. п.

Большевицька філософія, що оперує хибною проблематикою, що формулює свої тези примітивно й каламутно, водночас обтяжена разючими суперечностями і внутрішніми неконсеквенціями.

4. Переходимо врешті до справи узаasadнювання тез большевиками. Не зважаючи на те, що проблематика, формулювання тез і зціленість їх філософії представляють, як ми бачили, жалюгідний стан, — узаasadнювання боль-

шевицьких тез становить чи не темнішу ще сторінку тієї системи.

Першою річчю, яка мусить вдарити й настожити кожного європейського читача большевицьких творів, є неправдоподібний догматизм стилю, в якому вони писані. Цей догматизм полягає в тому, що тези — в більшості випадків — виголошені без жадного узasadнення. Так, наприклад, у Сталіна — отже, в підставовій праці, яка надає напрям усій большевицькій мислі — з монізмом, еволюціонізмом, тезою про скоки, твердженням про розвиток шляхом боротьби, ідеалізмом, матеріалізмом, — отже з найважливішими тезами системи. Вони подані попросту для вірування. Цілком подібно представляється справа у цього самого автора з другорядними тезами. Так, наприклад, оптимістичне розуміння еволюції подане у нього як рід дописки, втручене речення, без сліду будь-якого узasadнення. Аналогічно поступає, в більшості випадків, коли йдеться про підстави твердження, вся большевицька філософічна література.

Натомість у большевицькій філософічній літературі виступає рід доказів, давно вже закинутих в європейській філософії, а саме з авторитету, покликання на авторитети. Таких авторитетів є, як знаємо, чотири: Маркс, Енгельс, Ленін і Сталін. Їх погляди цитується при кожній нагоді, як докази тез. Сам Сталін на перших десятих сторінках свого викладу діалектичного матеріалізму дає в тексті 3 цитати з Маркса, 9 з Енгельса і 6 з Леніна, разом 18 — переважно замість доказів.

В Філософічному словнику („Краткий философский словарь” — под редакцией М. Розенталя и П. Юдина — Государственное издательство политической литературы, Москва 1955 і 1963 р.) немає майже уступу без цитат. Ідучи по черзі від початку, маємо: в гаслі „Абсолютна і відносна правда” — цитату з Маркса, Енгельса й три цитати з Леніна; в гаслі: „Наукова абстракція” — дві цитати з Енгельса, по одній з Маркса, Сталіна і Леніна; в гаслі: „Агностицизм” — 3 цитати з Леніна, 1 з Енгельса; в гаслі: „Авенаріус” — покликання на твір Леніна; в гаслі: „Аналіза і синтеза” — цитата з Енгельса, Маркса, 3 цитати з Леніна, 2 цитати з Сталіна. Немає в СРСР філософічних кни-

жок, автори яких не покликалися б постійно на авторитети. Погляди цих авторитетів цитується як докази тез, таким самим способом, яким роблено це в ранньому середньовіччі, перед Абельяром, а особливо св. Томою з Аквіну, який остаточно перевів у XIII сторіччі засаду, що авторитет не є джерелом (льокус) для аргументації в філософії. Як бачимо, большевики мають на цю справу інший погляд і цитати їх авторитетів відіграють з-правила роллю головних доказів у діалектичному матеріалізмі.

Тут і там появляються, однак, докази, що за-слюговують на ту назву, а саме емпіричні або розумові. На жаль, і одні й другі представляються незвичайно слабо.

Коли йдеться про емпіричні докази, в большевицьких філософічних писаннях вдаряє брак відкликувань до наукової літератури, в якій можемо знайти узasadнення даної тези. Це тим разить, що, як знаємо, большевицька філософія категорично відкидає всякий апіоризм і вважається певним родом емпіричної системи. В Європі й Америці всі філософи емпіристи (наприклад, Бергсон, томісти, позитивісти) вважають своїм обов'язком вказувати на таку літературу. Натомість большевики вважають себе цілковито звільненими від цього обов'язку.

Не краще з розумовими доказами. Приклад такого большевицького розумування ми бачили в обговорюваному вже тексті Енгельса, цитованому Сталіним, — про річ саму в собі. Поминаючи вже, що йдеться про ігнорацію еленхі*), а саме, що большевики зовсім не аргументують проти тези, яку мають повалити, саме розумування є в високому ступні блудне й помилкове.

Так, наприклад, з факту, що зуміли узasadнити теорію Коперніка, зовсім не виникає, щоб не було в світі непізнавальних предметів і щоб ми завжди могли досягнути певності, про що большевикам йдеться. Аджеж могло б доско-нало бути так, що саме в ділянці астрономії, стисліше, коли йдеться про соняшний уклад, така певність можлива — тоді коли в інших ділянках могло б бути інакше. А втім зачудовує певність, з якою наведений нами текст твердить, що теорія Коперніка була доказана: в світлі логіки, факт справдження одної тези

* Загублення провідної думки в розумуванні.

з неї виведеної, не дає до такого твердження жадної підстави.

У зв'язку зі справою доказування в большевицькій філософії варто ще звернути увагу на певний аргумент, постійно повторюваний большевицькими письменниками, коли вони мають відбивати закиди, ставлені їм противниками. Тоді найчастіше вони закриваються твердженням, що погляди противників неправдиві, бо становлять частину буржуазної ідеології, отже відсталого, назадняцької, фальшивого. Саме так виступають уже Маркс і Енгельс у своєму Маніфесті (ст. 120), а за ними, на кожному майже кроці, сучасні большевики. З уваги на те, що цей „аргумент” так часто вживається, треба пригадати над його вартістю.

Отже, цей „аргумент” немає жадної вартості. Бо навіть, коли приймемо, що противник большевизму є дійсно назадником, реакціонером, що большевицька теорія, яка узалежнює зміст філософії від клясової приналежності, правдива — можемо ствердити на цій підставі щонайвище, **чому** цей противник саме таке твердження виголошує, а не що воно є науково варте, наприклад, **чи воно є правдиве**. Можна б також стати на становищі, що все, що говорять не-большевики, фальшиве, але саме це треба доказати, виказуючи вищість большевицької системи, а в доказі не вільно спиратися на тому, що саме маєтся доказати. Щогірше, большевики не можуть зайняти таке становище з тієї простої причини, що багато мислителів, яких большевики вважають реакціонерами й назадниками, а саме томістів, репрезентантів „клерикального обскурантизму”, голосили й голосять реалізм, який власне обороняють большевики, — і що такий типово буржуазний філософ як Гегель голосив еволюцією скоками і т. д.

Отже „аргумент” ще менше вартісний, ніж звичайні большевицькі розумування.

Підрядної ваги прикметою большевицьких філософічних писань є вживання як аргументу лайки й наклепу. Так, наприклад, Ленін у своєму творі „Матеріалізм і емпіріокритицизм” називає позитивістів „звироднілими бовтунами, що називають себе філософами” (т. 14, стор. 193), а позитивізм „вульгарним буржуазним шарлатанством” (т. 14, стор. 208). Це має бути,

згідно з „Філософічним словником”, — „розтощувальна критика позитивізму” (С — 377). Таких місць можна зацітувати — сотки. Є це справа настільки цікава, що уникання лайки поручає європейська методологія наук не з уваги на ввічливість, але щоб уникнути непотрібних слів, бо лайка й наклепи не можуть бути науково придатними. Але большевики мають на це, як бачимо, інший погляд.

У висліді філософічні праці большевиків, які я взяв тут за підставу, становлять не наукові студії — бо від таких студій вимагається узasadнення тез — але певного роду катехизми большевицької віри. Вони різняться від християнських катехизмів, під формальним оглядом, тільки тим, що писані незвичайно неясно, каламутно і сповнені суперечностей. Поза тим у працях большевиків виступають усі риси катехизмів: брак проблематики, брак доказів, догматизм, покликуння на авторитети.

Загальна відповідь на перше питання, яке ми поставили собі на початку цього розділу („Науковість большевицької філософії”) — мусить бути для большевицької філософії вповні негативна: ця філософія не має майже жадних прикмет наукової системи. Коли вона й є навіть філософією (в чому можна сумніватися з уваги на її догматичний характер), немає жадних підстав, щоб називати її науковою філософією. В Європі й Америці немає ні одного філософа, не зважаючи на напрям і переконання, який писав би таким способом, як це роблять большевики. Матеріалісти і спіритуалісти, реалісти й ідеалісти, детерміністи й індетерміністи обороняють деякі большевицькі тези, — насправді немає ані одної тези, з обговорюваних вище, яка не мала б своїх прихильників у „буржуазній” філософії — але немає ані одного, який обороняв би їх таким способом, як це роблять большевики.

Треба звернути увагу на те, що большевицька філософія є обов'язковим предметом навчання в усіх школах Советського Союзу. Наслідки монополію і популяризації такої системи мусять бути катастрофічні для рівня думки й культури мас, змушених студіювати цей каламутний збір суперечних і зле передуманих тез, подаваних у найпримітивнішій формі на віру.

В наступному числі обговоримо проблему новочасности большевицької філософії.

Юрій Тис-Крохмалюк

ЧИ МОЖЛИВА ЕВОЛЮЦІЯ В ССРСР?

Еволюція — поняття західного світу і його культури. Капіталізм, наприклад, проходить еволюцію постійно, і тепер він мало подібний до капіталізму часів Маркса. Індустріального пролетаріату в його класичному розумінні нині немає, а економічний рівень деяких категорій робітництва перевищує рівень середньої класи.

Еволюція підлягає певним законам. Дехто із західних соціологів вважає, що ці закони дійсні для цілого світу, в тому числі й для країн з комуністичною системою. Така фальшива думка впливає із незнання народів поза межами власної держави.

Для Великої Британії середини XIX століття Франція була країною, яка могла існувати лише як англійська колонія. Німеччина — це варварська країна, а всі народи, що далі на схід, некультурні унтерменші. Подібними поглядами перейнялися й інші народи Європи. Німці мали дуже слабе уявлення про схід Європи. Також і альянтські війська ніяк не могли зрозуміти, чому українці та інші втікачі від большевиків не хочуть вертатися на свою батьківщину. Кожний з нас пам'ятає, як представники американської влади дивувалися, чому ми не використовуємо виборів в ССРСР. „Якщо вам Сталін не подобається, — казали вони, — віддайте свої голоси на користь іншого!”

Це все справи простіші, як досліди над психікою народів і традиційними основами їх держав. Росія не знає еволюції і не хоче наслідувати Заходу в його успіхах, спертих на основі ідеї еволюції. Від віків основою успіху Москви є терор, абсолютизм, поневолення народів і певність своєї вищости.

Індустріалізація, розпочата Ленінін, не була нічим новим у цивілізованому світі. 150 років тому закладено основи техніки, визріла думка, що людство може розвиватися тільки тоді, коли машини даватимуть населенню дешеві масові товари, а держава для своєї оборони чи агресії зможе продукувати масово зброю та амуніцію. Передреволюційна Росія йшла також у тому напрямі, але дуже поволі й неохоче, так, як нині йдуть країни Південної Амери-

ки. Спротивлялись індустріалізації дворяни-землевласники і чиновництво-бюрократія.

Большевики приспішили індустріалізацію Росії, але це була не еволюція в європейському розумінні, а конечність „перегнати” Захід, зокрема Америку, щоб зберегти історичний і традиційний російський імперіалізм, скріпити ідею „Москва — третій Рим”, тобто ідею опанування всієї планети з допомогою „міжнародного пролетаріату” і комуністичних кличів. Нині, коли той пролетаріат вже не існує, Москва звернула свою пропаганду на західних інтелектуалістів, мистців і студентство. Але це ніяка еволюція комунізму, а тільки тактична зміна в його гльобальному поході.

1861 року вибухло польське повстання проти московської окупації. Поляки орієнтувались на тодішні визвольні рухи в Західній Європі. Французький імператор Наполеон III проголосив декларацію про перебудову Європи. Загальні настрої були звернені проти Петербургу і царського режиму. Врешті російський цар програв Кримську війну, отже, повстанці могли розраховувати на сприятливі умови для визволення Польщі.

Повстання мало успіхи. Цар обіцяв полякам частинну самоуправу, польські школи тощо. Поляки вимагали незалежної держави. Варта простудіювати реакцію Петербургу: масові арешти і вивози чергувалися з полегшами й обіцянками автономії. Врешті знайшовся московський коляборант Вельопольський. Поляки на заході російського уряду відповіли створенням Центрального народного комітету і мобілізацією повстанських сил у цілому краю. Врешті, згідно з розрахунками Петербургу, можна було припинити гру в піжмурки і почати акцію на повне винищення польських патріотів. Велика мілітарна перевага російських військ та ув'язнення голови таємного польського уряду довели до розгрому повстанців. Надії поляків на допомогу Заходу розвіялись. Царський уряд, ще перед тим, як виступити збройно, запевнив собі нейтральність європейських держав.

Опанувавши ситуацію, московська поліція приступила до масового виарештування польської інтелігенції і політичної та культурної еліти. Сотні тисяч поляків помандрували на Сибір, звідки мало-хто із них вернувся.

Коли пригадаємо тактику Москви і з нашої історії, захоплення України після Хмельницького, зруйнування Батурина, Січі, врешті події XIX і XX століть, то побачимо ту саму картину: вичікування, обіцянки, шукання коляборантів, запевнення нейтральності чужих держав і — остаточний удар, що завершується ліквідацією провідної верстви народу. Все це повторюється в однаковому стилі, без огляду на режим — царський він чи комуністичний, чи діється все це в системі рабства, безправ'я чи „народної демократії“, посиленої індустріалізації, зі „спутниками“ і атомовими ракетами.

Ті, які повторюють за рожовою пресою чи розповідями деяких туристів, що „там все змінилось“, бо, мовляв, людей не вбивають масово, — говорять нісенітницю. Нині більшовики мають тонші методи, як убивство. Зміну перевели самі комуністи на верхівці, які бажають жити у спокої, без тривоги удень і вночі. Врешті „чорний ворон“ не був основною ознакою сталінізму. Нині вводять наново сталінізм, при якому члени ЦК партії, директори індустріальних комбінатів та інші достойники не дрижать за своє життя. І масові розстріли заступлено рафінованішими засобами: людина, яка критикує систему, не сміє дістати праці і мешкання, її замикають у божевільні, засилають і в'язнять. А все це означає повільну фізичну й духову загибель. Відомо, що деяких опозиційних поетів і письменників, зокрема в Росії, залишають навіть у їхніх помешканнях, але вповні ізольованих від суспільності.

Отже, московська суспільно-політична система від віків та сама, з малими ухилами в одну чи другу сторону. Останній доказ на це — після Чехо-Словаччини — африканська Біяфра, проти якої Москва постачала зброю. Ціле „тогувабогу“ завелось над питанням, чи вимордують нігерійці її населення. Щоб заспокоїти своє сумління, західні держави посилають голодним харчі.

Проте, система, випробувана Московою в поневолених нею країнах, буде діяти і в Біяфрі:

населення може врятується від смерті, бо ж переможці потребують робітників, але скоріше чи пізніше її верхівка й інтелігенція перестануть існувати.

Кремлезнавці помилялися дуже часто. Помиляються й нині, коли розписуються про можливу еволюцію в СРСР у напрямі демократії. Такої бути не може, бо еволюція принесла б кінець московській імперії.

„ФУНДАЦІЯ ВОЛІ“ — ТЕМА НАРАД МЕТРОПОЛІТАЛЬНОЇ ПАБНА

1-го лютого ц. р. в домівці Організації Визвольного Фронту в Нью Йорку відбулась нарада організації Прихильників Антибільшовицького Бльоку Народів. Наради відкрив секретар міжнародного ПАБНА інж. Мих. Шпонтак. Проводила зборами президія в складі: д-р Тсодор Крупа — голова, д-р Степан Галамай — заступник та Дмитро Мотрук — секретар.

Після відчитання листа д-ра Нестора Процика та вислухання двох доповідей мгра Вол. Кульчицького на тему „Україна і зовнішня політика“ та інж. М. Шпонтака на тему „Наші завдання на найближчий час“, — вив'язалась жвава дискусія. В дискусії брали участь проф. І. Вовзук, голова ГУ ООЧСУ мгр Ів. Винник, голова ЛУПВ мгр Є. Лозинський, представник СУМА п. Лавро й ін. В резолюціях, що їх одностайно схвалено, вирішено протестувати перед ОН проти відзначення 100-річчя Леніна і — в зв'язку з зростаючим міжнародним напруженням — підтримати ідею створення Фондації Волі, що фінансувала б представництва ПАБНА у Вашингтоні і при ОН в Нью Йорку.

Присутніх на нараді було 50 осіб.

Український визвольний-революційний рух бореться проти більшовицької колгоспної системи поперше тому, що вона — це знаряддя варварської економічної і фізичної експлуатації українського селянства з боку більшовицьких гнобителів, знаряддя їх жахливого соціального гноблення; подруге тому, що ця система — це також засіб політичного підкорення українських селянських мас більшовицькій імперіалістичній кліці.

Генерал - хорунжий
Тарас Чупринка

А. Фурман

МОЛОДЬ ПЕРЕМОЖЕ

На передових позиціях. — І в окупованій Україні є „позапарляментарна опозиція”. — Чи комунізм ще матиме успіхи?

Чи після Берліну (1953), Воркути (1953), Кінгіру (1954), Познаня (1956), Будапешту (1956), Темір Тав (1959), Ростова (1962), Праги (1968) комунізм може ще мати якінебудь успіхи серед робітництва в поділеній Європі? Чи марксизм стане ще раз духовою, моральною і політичною пробойовою силою „пролетаріату”? Це питання, виписані в ідеологічній програмі західнонімецької „нової лівиці”, того студентського руху, який залюбки називає себе „позапарляментарною опозицією”, у скороченні — АПО. Засадниче питання: чи постане активна співпраця між західними інтелектуалістами й західним робітництвом на базі Марксового „Комуністичного маніфесту”?

Розгляньмо факти: бойова співпраця між інтелектуалістами й робітниками є не лише можлива, а й вже стала фактом! Одначе її реалізація відбулася там, де марксизм-ленінізм перестав бути панацеєю: на опанованому комуністами й окупованому москалями Сході. Вистачать два приклади: в Українському Робітничо-Селянському Союзі — УРС, що його заклали й керували ним два учені — Лев Лук'яненко й Іван Кандиба (зрештою, обидва селянського походження), були теж звичайні робітники. Це саме було в Українському Національному Фронті (УНФ), створеному 1964 року й розкритому кагебістами в 1967 році: попри типових інтелектуалістів, як Дмитро Квецко, Василь Дяк та Іван Красівський, у проводі цього Фронту стояли теж робітники, службовці та селяни. Діючи в підпіллі, вони друкували й поширювали свій революційний орган „Батьківщина і Свобода”. А славетний відкритий лист 138, підписаний представниками всіх клас і станів працюючого українського народу, підписали теж 24 робітники різних професій.

Натомість у Федеральній Німецькій Республіці з такою тугою вижидана спілка поміж інтелектуалістами й робітництвом, поміж „кулаком і мізком” виконує функцію перманентної фата моргани... Коли 28 квітня 1969 р. франкфурт-

ські поліцаї з незвичайною гостротою виступили в університеті ім. Гете проти 200 членів „позапарляментарної опозиції”, переважно студентів, щедро обділюючи їх палицями, то жоден робітник у Франкфурті не вийшов на вулиці міста запротестувати проти цього, не було жодної демонстраційної колони, жоден робітничий кулак не піднісся в обороні студентських марксистів і троцькістів.

Чому не щастить цим молодим марксистам і троцькістам створити спілку з західнонімецькими робітниками для взаємної співпраці? Чому працююча людина в Федеральній Німецькій Республіці сприймає „Harpenings” лівих студентів з недовір'ям, насмішкою, а часто і з ненавистю? Чому західноберлінські будівельні робітники лупцюють марксистських студентів-демонстрантів? Чия вина в цьому відчуженні між молодістю інтелігенцією і робітництвом?

Скажімо одверто: самих керівників студентської лівиці, бо вони користуються такою мовою, якої робітник не розуміє і ніколи не зрозуміє. Бо ліві студенти в Німеччині пов'язалися з такими силами, які з захопленням та оплесками привітали московську мілітарну інтервенцію в ЧСРСР. Бо ліві студенти вмістили в своїй програмі марксистські, комуністичні ідеї, в той час, як західнонімецьке робітництво в своїй масі й слухати не хоче про комунізм будь-якого напрямку чи барви.

І західнонімецький робітник запитує лівих студентів: чому в нас немає студентів та учнів, письменників і науковців, які б виступали на барикади в обороні мети й прагнень працюючих народніх прошарків, які б виявили бажання спільно боротися за волю і долю працюючого люду, як це вже від ряду років діється в Східній Європі? Наприклад, у Хорватії, в Україні, Польщі, Мадярщині, в Східній Німеччині, на Литві, в Чехо-Словаччині, на Сибірі і в Казахстані. Так, там, на окупованому комуністично-московськими загарбниками Сході, справді існує одностайний фронт співпраці, створений

робітниками, селянами, студентами і письменниками.

Приклади? Факти? Докази? Богу дякувати, ще є в Західній Німеччині деякі часописи, які відступають свої шпальти для описів про героїчну національну, соціально, духову й релігійну визвольну боротьбу східних народів. Минулого року про це писали такі пресові органи: мюнхенський „Фольксботе” (католицького напрямку), тижневик „Судетендойче Цайтунг” і ессенська „Райхс - Арбайтер - Цайтунг” (центральний орган опозиційної націоналістичної незалежної Робітничої партії — УАП). Вони інформували своїх читачів про практичну солідарність українських селян, робітників, науковців і студентів. Цитую їхні голоси:

„31-річний Степан Ткач, селянин із західноукраїнської області Станиславів, вивісив у своєму селі український національний прапор, за що його засуджено на початку 1968 року на два з половиною роки концентраційного табору. Він загинув від непосильної нелюдської праці 28 червня того ж року”.

„Йосип Терень, 24 роки життя, з Карпатської України, заснував, разом із шкільними учнями, нелегальний бойовий гурток і розповсюджував листівки. Запроторений до табору примусової праці на Волині, утік і пішов у підпілля, де продовжував свою політичну працю. Поновно ув'язнений, дістав судовий вирок: 8 років тюрми. Попереднього року йому присуджено додаткову кару — п'ять місяців відокремлення в одноособовій в'язничній камері”.

„28-річний Юрій Москаленко, студент п'ятого семестру Київського Сільсько-господарського Інституту, і Віктор Кукса, 28 років життя, робітник з Києва, вивісили 1 травня 1967 р. на хмарочосі в центрі української столиці блакитно-жовтий (заборонений!) прапор з написом: „Ще не вмерла Україна”. Обидвох ув'язнено. Москаленка присуджено на кару трьох років, молодого робітника на кару двох років тюрми. За останніми інформаціями, вони перебувають в таборі примусової праці ч. 11 у Мордовії”.

„На площі в Києві спалився 11 травня 1968 р. український робітник Василь Макух, його останні слова були: „Хай живе вільна Україна!” Макух, який провів довгі літа в концентраційних таборах, залишив двоє дітей. Після війни

він воював у лавах Української Повстанської Армії — УПА”.

У той час, коли всі намагання лівих студентських угруповань у Федеративній Німецькій Республіці, спільно з ліво-ліберальними партіями, здобути собі симпатії серед виборців зазнали ганебної поразки; у той час, коли кримінального роду комунарди та анархо-комуністи, як студенти Тойфель, Лянггавз, Кунцельман та інші ставлять, як приклад політичної боротьби молодечих бандитів і „генгстерів” та цинічно заохочують німецьке суспільство до наступу на „приватні сфери” суддів й адвокатів, у той же час в окупованій Україні формується спілка робітників, студентів, учнів, науковців, письменників, мистців, доцентів, селян і журналістів до боротьби проти того, що вже існує, — проти поліційного терору, колоніального пригноблення, сталінізму, московського шовінізму, пресової цензури й диктатури компартії. „Позапарламентарна опозиція” в Українській ССР (єгеж, вона таки існує, бо київський парламент не є представництвом українського народу, але слугою поневолювачів!) поширюється серед усіх прошарків великого українського народу.

На Сході Європи, а саме в Україні, сьогодні йде боротьба за дві мети: вирятуватися з невільничого ярма нео-царського, московського імперіялізму і визволити працюючі прошарки населення міст і сіл від визиску їх новою державно-комуністичною клясою.

Одному з західнонімецьких туристів комуністичний письменник українського роду, Бажан заявив кілька років тому, що коли так далі піде справа з „тією молоддю”, то вона (молодь) почне одного дня кидати бомби, як це було раніше в Польщі. Тут Бажан мав на думці ОУН за часів польської окупації західноукраїнських земель. Чи справді в сьогоднішній „советській” Україні можливою є така підпілляна визвольно-революційна боротьба, про яку згадував Бажан? Шлях до неї вказав поет Василь Симоненко своїм прекрасним віршем „Курдському братові”.

Революцію 1917 року в царсько-московській імперії на сто років попередила революційна література. Так само, як філософи часу Просвічення підготували рік 1789, рік наступу на Бастілію, так само й українські, польські, латиські, білоруські й жидівські письменники 19-го віку

створили певні духові, моральні передумови для падіння монархії під наступом народів. Петлюра, Грушевський, Ульяновіс, Пилсудський по-жали те, що засіяли письменники Шевченко, Гоголь, Леся Українка, Франко, Аспасія, Райніс, Купала, Куліш, Петефі, Міцкевич, Реймонт чи Словацький...

В історії людства великі визвольні революції завжди були дітьми велетнів духу — поетів, мислителів, відкривців, мучеників, „святих свободи”. Барикади на вулицях метрополій ніколи не були початком, тільки переможним кінцевим акордом революції. Матеріальну зброю попереджує ідея, а не навпаки.

В опублікованій 1969 р. на Заході студії чеські сходознавці висловили думку (між іншим про це інформував журнал „Дер Шпігель” з Гамбургу), що теперішнє становище в тюрмі народів ССРСР схоже на передреволюційний стан в ЧССР, коротко перед падінням диктатури Новотного. Січень 1968 року: на думку згаданих знавців, державно-комуністична, імперіалістична, колоніалістична система Советського Союзу виявляла такі вогнища зривів — гін до незалежності й скинення колонізаторського ярма серед ста мільйонів немосковських народів; безгосподарність у державній індустрії та колгоспах; дух бонапартизму в червоній армії; невдачі закордонної політики Кремля (Близький Схід, Африка, Китай, Латинська Америка); врешті духовий революційний процес серед „ліберально” настроєних молодих інтелектуалістів, подекуди в самій Московії.

Приблизно в проміжку 1980-их років чеські сходознавці передбачають реальну можливість революційного зриву в Україні і в балтицьких республіках. Дальшими центрами можливої експлозії „знизу” являють собою Новосибірськ, Київ, Москва і Ленінград. Численні партійні організації в Сибірі, Росії й Україні засипали ЦК компартії ССРСР домаганнями, щоб перед визначенням на березень або квітень 1970 року скликанням 24 партійної конференції спершу відбутися спеціальний конгрес всіх комуністів ССРСР.

Великою, просто неймовірною несподіванкою був коментар ліволіберальної тижневої газети „Ді Цайт” з Гамбургу, який появилася 28 лютого м. р. під заголовком: „Неспокої в Україні” та з піднаголовком: „Але і в інших совет-

ських республіках зростає націоналізм”. Факти, що їх подав згаданий тижневик, відомі нашим читачам, бо всім відомою є стаття автора коментаря — Віктора Зоржі, все таки цікаво ще раз пригадати його висновки.

Віктор Зоржа уважає, що політичне, духове й господарське становище в советських республіках, отже і в Україні, є таке експлозивне, якого не було від 1945 року. Можливість зриву проти господарського визиску, колоніального поневолення, духової нетерпимости, московської брутальности й свавілля та протекторату над народами зросла до можливости зриву динаміту. А цей динаміт зветься націоналізм. Націоналізм на всіх ділянках життя.

Потребу радикальної зміни способу мислення на Заході й потребу нової переорієнтації в Бонні висунув близький до кіл ЦДУ євангеліцький тижневик „Кріст унд Вельт”. Карл Густав Штрем висуває в числі з 29.8 м. р. ряд цікавих тез, зміст яких можна звести до таких точок:

1. Прагнення до незалежности існують сьогодні не лише в Центральній Європі (ЧССР, „ДДР”), але куди сильніше ще на „червоному” Балкані і в багатонаціональному ССРСР;

2. літературна й журналістична свобода, за яку в 1968 р. боролися чехи і словаки, не могла досягнути ані розвинути тієї могутньої політично-емоційної пробойової сили, що її має новий націоналізм у Східній Європі;

3. не так званий реформований комунізм чи „ліберальний марксизм” є головною небезпечкою для московського імперіалізму, але якраз націоналізми поневолених народів;

4. прагнення до національної незалежности й самостійности національної держави охопить у 70-их роках східноєвропейські народи і країни та обов'язково перекинеться на багатонаціональний ССРСР.

Ми знаємо, що новий націоналізм уярмлених народів в ССРСР вже давно став дійсністю, бож майже постійно на Захід продістаються інформації про його дії, подобається ця дійсність західним політикам, чи ні. Помалу, але невідхильно московська потворна імперія стає схожою на звіра, ноги якого слабнуть і який, раніше чи пізніше, приречений на ганебну смерть, не мавши змоги здобути їжу. „Здмухайте порох з ваших годинників! — каже Солженіцин. — Ви

навіть не спостерегли, що ви спізналися на цілі сторіччя. Зірвіть ваші улюблені занавіси! Ви ж навіть не помічаєте, що надворі світає!"

Невідхильність долі приреченої на смерть московської імперії добачив теж інший письменник — Анатоль Кузнецов, стверджуючи: „Советський Союз — це країна, в якій убито мільйони й мільйони людей, переселено цілі народи, зруйновано національні культури, в якій люто переслідувано жидів і ще переслідуватиметься. Це країна, яка має на совісті інвазію Угорщини й ЧССР. Але ще й досі ви там, на Заході, переконані про можливість мирного діалогу з людьми на Кремлі”.

Однак 48 мільйонів українців уже давно не вірять у цей діалог. Щиро сказавши, вони ніколи не вірили в цю можливість. Дмитро Донцов, сьогодні 87-річний Нестор української публіцистики, виголосив у 1913 році у Львові на всеукраїнському студентському конгресі полум'яну промову, яка знайшла сильний відгомін у Петербурзі, як теж і в Відні, Константинополі та Берліні, у Парижі і Лондоні, Римі й Брюсселі. Перед форумом молоді української духовної еліти Донцов розгорнув програму повного відділення України від російської імперії: таким чином у той час проклямовано моральну й політичну конечність оснування незалежної української національної держави.

Напередодні війни народів, яка в той час уже загрожувала, промова Донцова була схожа на поклик революційної сурми, а трухлявий царський режим і пануючі обивательсько-феодалістичні кола Росії сприйняли слова Донцова, як відкритий виклик до війни.

У полемічній, брудній „холодній війні” проти Донцова поєдналися тоді гетерогенні сили Росії: ліберал-демократи і проф. Мілюков з меншевіками ... і ленінськими більшовіками. 1914 року вибухла війна, і три роки пізніше розпалася, як перезрілий томат, царська тюрма народів. А віщування Донцова в 1913 році (висміюване і легковажене деякими „політичними реалістами” на Заході) перетворилися в 1917 році на тверду, як сталь, дійсність. Українці збагнули силу свого народу, а молодь реалізувала давню мрію про вільну незалежну Українську Державу... Реалізувала багнетами та скорострілами.

ТОВАРИШАМ З ТЮРМИ

Стоять хрести на демократах,
що впали в жовтні на зорі.
В тюрмі Лук'янівській на чатах
стоять сині-багатирі...
Колись тюрму цю Катерина
заклала тут знаком „Е”.
В тюрмі сиділа Україна,
минуле кличучи своє...
З лиця землі зітерті нині
царі, вожді, секретарі...
Та не зітертий знак царіці
на українському чолі!
Й не вірять, чуючи „вперед!”
ніхто в обіцяне руно.
Творець історії — народ
до ранку грає в доміно.
На волі ті, чий факх — карати,
на наше слово половать.
І те, що треба поливати —
мерції з корінням виривать.
Щоб зникли ми, як ліс в Карпатах,
як позникали кобзарі.
Стоять хрести на демократах,
що впали в жовтні на зорі...

(Із нелегально поширюваної в Україні збірки „Крик з могили”)

Знову напередодні національного зриву в Східній Європі дрижить трусливий світ Заходу. Точно 17 літ тому, коли ми, українці й німці, разом із своїми союзниками з сотні немосковських народів і племен, підняли повстання у Воркуті, не один український каторжник тихцем кидав тривожні запитання: „Чи знайдемо наслідників і послідовників? Якщо наше повстання не поведеться, хто продовжуватиме нашу боротьбу? Хто підійме прапор Петлюри, Чупринки, Бандери? Хто, після нас, заповнить ряди полеглих націоналістів з ОУН й УПА?”

Українська молодь на Батьківщині й на чужині вже дала відповідь на ті запитання: підпільники з УНФ, які діяли в 1964-1967 роки, передруковували в своїх підпільних часописах також статті з бандерівського органу „Ідея і чин” — тож бандерівці живуть далі! Хто ж інший, ніж молодь, досягне вимріяної мети?

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!

50 ЛІТ ТОМУ

В. Трембіцький

КОНСОЛІДАЦІЯ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ СХІДНОЇ ЄВРОПИ І АЗІЇ

Як представлялося територіальне державне оформлення азійських народів колишньої Російської імперії в 1918-24 роках?

Сибірська Республіка, між Уралом та Камчаткою, через її многонаціональний етнічний склад, мала характер автономної федерації, що складалася з чисто сибірського, російськомовного простору „сибіряків”, Якутського краю та Забайкальського Козачого (краю) Війська. Сибірська Республіка існувала від 4 липня до 18 листопада 1918 р., коли постав всеросійський уряд адмірала Колчака.

Туркестанська Тюркська Незалежна Ісламська Республіка постала в своєму „соборному” вигляді (за конституційним правом цієї держави від 20 квітня 1922 року) на базі федерації перед тим існуючих незалежних Емірату Бухари¹⁾, Султанату Хорезма²⁾, Закаспійської Республіки³⁾ та автономних „при Росії” Кокандської Туркестанської Республіки від 27 листопада 1917 р. до 22 лютого 1918 р. та Республіки Алаш Орди від 13 грудня 1917 р. до травня 1919 р., коли весь Край підпав під „протекторат” Советської Росії.

Туркестанська об'єднана Ісламська Республіка створилася на базі договору згаданих вище п'ятьох тюркських країн, які через свою великопростірність та географічні різноманітності⁴⁾ змогли зразу прийти до територіальної одноцілості, а існували окремо аж до 1920 року. Спільний політичний спротив російській експансії на весь Туркестан прискіпшив його усоборнення під пантюркською ідеєю, під прапором Ісламу, в спільній всетюркській визвольній басмацькій (партизанській) армії, яка захищала самостійність Туркестану до кінця грудня (23.XII) 1923 р., коли останні її відділи були зліквідовані російськими військами.

У подібній ситуації була територія Козаких військ: Дону, Тереку, Астрахані й Калмикії, Уралу й Оренбурзького країв. Розтяглість цих земель між Озівським, Чорним та Каспійським морями і між Кавказькими та Уральськими горами аж по Челябінськ змусила творити клясові державності в просторі Дону, Кубані, Тереку та в басейні ріки Уралу на просторі передніших уральських та оренбурзьких земель.

Російська советська контроля Нижнього Поволжя аж до Астрахані не дозволила об'єднатися Козачому Військові Уралу із Донщиною та Прикаспієм (Астрахансько-Калмицькою територією). Лише в просторі Дону, Кубані й Тереку існувало в 1918-29 рр. спільне мілітарне об'єднання, яке мало бути основою майбутньої козачої федерації чи конфедерації.

В територіальному розподілі Росії 1918-20 рр. між південно-уральськими горами, Донщиною й Кубанщиною існували фактично дві більш самостійні Донська Республіка⁵⁾ чи Всевелике Військо Донське та Кубанський Край⁶⁾ і дві менш самостійні, дійсно більш підлеглі білому російському урядові адм. Колчака, об'єднані держави уральських та оренбурзьких козаків під спільною назвою Оренбурзького Козачого Війська⁷⁾. В сусідстві з Уральсько-Оренбурзьким Козачим Краєм існувала від листопада 1917 р. до 29 березня 1918 р. спільна тюрксько (ісламська)-фінська Федерація шести народностей (татарів, башкирів, чувашів та удмуртів, черемисів або марійців й мордвинів), які разом більш-менш об'єднано творили на взір американської адміністраційної системи „Штати Удель-Уралу” із столицею в Казані, опісля в Уфі, залежно від мілітарно-політичної ситуації.

В просторі Північного Кавказу, де є тепер

1) від 17 березня 1917 до 5 жовтня.

2) від 13 лютого 1917 до 30 квітня 1920.

3) від 16 липня 1918 до 6 лютого 1920 р.

4) Вузви розділені географічно чотирма пустинями: Кизил-Кула, Каракум, Усть Урт та Аральським морем й Балхатським озером.

5) від 11 травня 1918 до 10 січня 1920.

6) від 16 лютого 1918 до 20 квітня 1920 р.

7) Оренбурзька козака державність існувала від 8 грудня 1917 р. до 20 січня 1920 року в просторі Оренбурзької, Уральської областей та степової частини Західного Казахстану між р. Емібою, Актюбинськом аж по Нижнє Поволжя.

шість автономних районів чи республік (Дагестан, Чечено - Ингушетія, Кабардино - Балкарія, Черкесія, Карачай та Північна Осетія), в 1918-20 рр. постала об'єднана Гірська Республіка під назвою Республіка Союзу Народностей Черкесії і Дагестану, згодом під більш об'єднуючою назвою Союзу Народностей Північного Кавказу і Союзу Північного Кавказу, а від кінця 1919 р. під назвою Демократична Республіка Гірських Народів. Ця держава проіснувала до 15 березня 1921 р. Разом це була федерація народів, яких об'єднувало расове кавказьке походження (в переважній більшості), пантюркська ісламська орієнтація (за винятком християнської Осетії), спільність боротьби за самостійність проти Росії та спільність географічного положення у високих горах Кавказу.

Хоч об'єднана державність Північного Кавказу тривала лише від 11 травня 1918 р. до квітня 1921 р., спільна боротьба чи оборона проти „білої” Росії ген. Денікіна і „червоної” Росії Леніна єднала ці народності в національно-державний моноліт „гірського народу”.

Таким чином у політичному розумінні не було і немає народів дагестанського, кабардинського, татарського чи удмуртського на мусульманському Поволжі, а є лише народи „гірський” на Північному Кавказі та удель-уральський (волзько - уральський) або тюрксько-фінський між ріками Волгою і Уралом.

У просторі Північного Кавказу між Республікою Гірських Народів, Кубанським та Астраханським Краями, точніше між р. Терек і р. Кумою, існувала від 31.I.1918 до 25.I.1919 Козача Терська Республіка із столицею в Моздоку.

Для наочності територіально - політичного поділу колишньої Російської імперії в роках 1918-20 на її державні самостійні території подаємо список держав, які існували на протязі часу між 1917 і 1920 рр., а в Середній Азії до початку 1924 року.

Урядова назва держави	Територія в кв. мил.	Населення	Столиця
Українська Народня Республіка	238.000	37.215.000	Київ
Туркестанська Тюркська Незалежна Ісламська Республіка	1.357.000	12.757.000	Самарканд

а) Автон. Респ. Туркестану	420.810	6.614.000	Коканд
б) Автон. Респ. Алаш Орди	598.200	3.090.000	Джеті-Там (Семипалатинськ)
в) Емірат Бухари	79.440	2.000.000	Бухара
г) Закаспійська Республіка	235.120	534.000	Ашхабад
г) Ханат Хорезма (Хіви)	24.310	519.000	Хіва
Польське королівство	43.805	12.248.000	Варшава
Сибірська Республіка	4.254.700	8.378.000	Омськ
а) Забайкальська Козача область	238.310	946.000	Чіта
б) Якутська область	1.530.250	330.000	Кукуская
Білоруська Дем. Республіка	75.8000	8.100.000	Менськ
Штати Удель-Уралу	75.700	6.500.000	Казань
Всевелике Військо Донське	75.000	4.100.000	Новочеркаськ
а) Астраханський Край ⁸⁾	30.000	200.000	Еліста
Кубанський Край	39.860	3.140.000	Катеринодар
Оренбурзьке Козаче Військо	210.930	3.038.000	Оренбург
Грузинська Дем. Республіка	30.100	2.772.000	Тбілісі
Фінляндська Респ. Демокр. Респ.	125.690	2.241.000	Гельсінкі
Азербайджану	33.600	2.300.000	Баку
Литовська Респ.	22.750	2.404.000	Вільнюс
Далеко-Східня Республіка ⁹⁾	577.200	1.818.000	Чіта
Демократична Республіка Гірських Народів	28.820	1.700.000	Терклаша Кале
Латвійська Респ.	24.440	1.503.000	Ріга
Вірменська Республіка ¹⁰⁾	18.000	1.414.000	Єреван
Естонська Респ.	18.350	1.109.000	Таллін
Кримська Демокр. Республіка	9.950	737.000	Бахчисарай
Терська Респ.	10.800	430.000	Моздок
Разом:	7.270.495	113.689.000	

⁸⁾ Фактично територія калмицького народу із малою кількістю астраханських (40.000) козаків.

⁹⁾ Тут було коло 560.000 українців 355.000 козаків, 150.000 азійських національностей та 760.000 сибіряків і росіян.

¹⁰⁾ За вірменськими даними, Вірменська Респ. займа-

Ця таблиця держав, які існували в роках між 1918 і 1924-им, має дев'ять основних завдань:

— Показати людині, не ознайомленій із державницьким рухом народів колишньої російської, а тепер совєтсько-російської імперії, що ці народи, а з-поміж них деякі з старою культурою, хоч перебували століттями під російською владою, зуміли у слушний час своєю власною силою відновити втрачену незалежність.

— Показати, що державна незалежність цих народів не була лише витвором спонтанного, хвилювального патріотизму, вершком якого була національна революційність та проголошення самого акту незалежності, а забезпечила практичні основи у формі територіяльно-адміністративного існування із власним державним апаратом.

— Показати, що виконавча влада кожної з тих держав охоплювала майже всі національні території кожного народу, і на цій базі вони були визнані багатьма державами світу.

— Якщо сьогодні з усіх цих держав лише одна Фінляндія залишилася сувереном своєї території, то лише тому, що політичний тиск Росії був скерований в першу чергу на далеко багатші країни: Україну, Азербайджан, Грузію і Туркестан, які разом творять добру половину економічного потенціалу всього Совєтського Союзу — нової Російської Імперії.

— Фінляндія, подібно як Польща, Литва, Латвія та Естонія, 50 років тому одержала від західного світу мілітарну допомогу та підтримку на міжнародній арені.

— Україна, Кавказькі республіки, Туркестан і Удель-Урал втратили свою державність в 1920-22 роках тому, що були під постійним тиском російської мілітарної експансії, і не мали допомоги від зовнішнього світу.

— Лише через повне зігнорування західними потугами питання державності таких історичних народів, як вірменський, грузинський, український чи туркестанський (бо треба було рятувати Росію проти німецького імперіалізму), СРСР тримає тепер в шахи не лише Німеччину,

ла у 1919 році простір 26.130 кв. миль та мала насел. 2.159.000. До цієї території входили частини території півд. Грузії (Ахалкалак та Борчалу) і захід. Азербайджану (Карабах, Шуша райони).

Асоціація Діячів Української Культури

АДУК — Асоціація Діячів Української Культури — постала у висліді маніфестації в обороні української культури, що відбулась у Торонті, Канада, 6 червня 1965 року. Основне призначення АДУК — безкомпромісова боротьба з позицій еміграційної діяспори проти московського наступу на українську мову, культуру, традиції.

Діяльність Асоціації на зовнішньому відтинку намічена в формі протестаційних акцій перед чужиницьким світом, ознайомлення його культурних установ з методами нівелювання української духовності, стосованими московськими окупантами в Україні, терором супроти її найвидатніших літераторів, мистців та науковців, нищенням Української Церкви та її вірних.

На внутрішньому відтинку устійнено такі завдання: протиставитися намаганням Москви послабити протимосковську настанову української еміграції з допомогою мітів про „відлигу” в культурно-політичному житті України, ширенням дефетизму та капітулянтських настроїв голозним чином серед високошкільної молоді та працівників культури.

Тому Асоціація рішуче поборює всякого роду затії емігрантських совєтофілів, як от „зустрічі” та „контакти” з московськими висланцями, з'ясовуючи громадянству, що ті „рідні брати” з Києва це просто совєтські чиновники, а то й агенти КГБ, що під виглядом поетів, мистців, науковців, хореографів — приносять данайські дари, щоб ними роззброїти українську

а й весь майже західний світ, який СРСР поставив на ноги.

— 50 років тому новопосталі держави російської імперії творили 87.8% простору всієї Російської імперії і 53.6% її людности. Російська СФСР займала всього 12.2% старої державної території та мала 46.4% населення всієї імперії.

Тому у п'ятидесятиліття державности понад двадцятьма країн Сходу слід пригадати всьому вільному світові, що СРСР це не Росія, що СРСР не російська національна держава, а конгломерат національних територій, серед яких одне з місць займає російська територія.

еміграцію, а з тим і спаралізувати її протимосковську діяльність.

Протиставлячись тій большевицькій інвазії, Асоціація ставить своєю ціллю стимулювати зріст духових надбань української еміграції, щоб виповнити ті болючі прогалини, що їх створила на рідних землях ворожа окупація і щоб вдержувати при українстві молодші покоління еміграції, плянує широке сприяння українським науковим і мистецьким організаціям в популяризації їхніх здобутків та цілей серед загалу еміграції і в справі моральної та матеріальної їм допомоги, створення таких ланок культурної діяльності нашої еміграції, яких у мережі вже існуючих організацій або зовсім немає або їх дошкульно замало, зокрема театрального та професійно-музичного об'єднань з їх періодичними виступами.

Асоціація ніяким чином не встраває в статутів права, обов'язки та завдання наших існуючих наукових, літературних та мистецьких установ і шукатиме з ними тісної співпраці.

У відношенні до формально-ідейних і світоглядних питань Асоціація займає толерантне становище, схвалюючи всі творчі методи й шукання, коли вони не порушують естетичних морально-етичних підвалин, що на них розвивається конструктивна культура, як передумова розвитку та духового здоров'я нації. Членство Асоціації складається не тільки з творчих одиниць; її членами є і можуть бути також меценати культури, її популяризатори, стимулятори її росту.

Головою Правління АДУК є видатний український науковець-філософ і мистець-маляр д-р Михайло Кушнір з Вашингтону, його заступником є співредактор „Гомону України”, мистецтвознавець д-р Б. Стебельський; найбільшим Відділом АДУК в Нью Йорку керує мистець Вол. Ласовський.

Дотепер АДУК видав кілька книжок і влаштував цілий ряд вечорів української культури. В кінці лютого 1970 р. вийшло перше число „Естафети”, журналу літератури, мистецтва, науки і критики у Торонті.

Дедалі більше українських письменників, поетів, драматургів, акторів, композиторів, мистців-малярів, педагогів, журналістів приступають до членства в АДУК.

З НОВИХ ВИДАНЬ

ПОЕМА О. БАБІЯ ПРО ТАРАСА ЧУПРИНКУ

1969 рік приніс два нові окремі видання творів Олеся Бабія — поета найстаршої генерації, який по другій світовій війні поселився в Америці, тепер у Чикаго: збірку поезій „Вибране з творів” та збірку поем під назвою „Світ і людина”. Обидві вийшли накладом автора-пенсіонера.

Олеся Бабія — співець української людини, один із найвидатніших західньоукраїнських поетів. Крім того він прозаїк, перекладач, шекспірознавець. Як член ОУН, зазнав польської тюрми. За рідну землю — п'єдестал української людини, змагався й змагається О. Бабія своїми творами, оспівуючи Україну, її боротьбу за волю, життя її людей, подвиги її героїв. Уже в Америці вийшла його поема під назвою „УПА”, а ось тепер у збірці „Світ і людина” окрему поему присвятив він герозві найновішої революційно-визвольної боротьби української нації — Головному Командирові УПА, сл. п. ген.-хор. Тарасові Чупринці-Шухевичу.

Не маємо тут на меті розглядати поетично-мистецькі засоби й досягнення Олеся Бабія, чи частково й промахи, зокрема мовного характеру. Спиняємось на самій тематичній збірці „Світ і людина”. Перша поема, під такою ж назвою, що й збірка, присвячена Руті Темницькій — це філософський твір, роздуми про походження світу, самопізнання людини. Твір довгий і не досить витриманий, а шкода, бо в ньому багато афористичних висловів, глибоких думок: „Життя і смерть — то єдність, суть двобічна”, „безумці і сліпці голосять вам брехню, що дух, матерія неоднородні”, або:

„Людино, Бога ти вже не шукай
Над хмарами, далеко десь у небі!
В душі твоїй і в серці — пекло й рай,
І Бог все є в тобі і коло тебе”.

До пасторального типу належить друга поема „Жнива”, присвячена Василеві Софроніві Левицькому, в якій автор малює земну силу та міць українського села і легенько кепкує з наших „городян”. Поему написано в селі Середнє, в 1943 р. Поет звеличує „любов і труд, що йдуть упарі” в українському селі, щирість людських відносин, працьовитість селян, їхню внутрішню красу, що подекуди просвічується в окремих рядках твору, місцями надто описового. Читач прочитає, однак, цю поему з приємністю, до того є в ній ще й чимало гумору, що завжди вабить.

Третя поема зветься „Пісня про Тараса Шухевича-Чупринку”. На жаль, не подано року її написання.

„У Львові, у сем'ї Шухевичів
Юнак схиляв голівку кучеряву
Над книгою, й мов бачив блиск мечів,
Коли читав про Русь, її державу”... —

малює автор портрет майбутнього творця УПА. Розповідає, як „йшов буревій злочинної війни”, коли москвини й німці „в рабів змінили сто племен народів”

(як і в деяких інших місцях, незрозумілий через схатизованість слів текст). Добре передавши „добу, страшнішу від чуми“, Олесь Бабій стверджує, що Україна не могла довше мовчки дивитись, як один ворог засилав навіть матерів у Сибір, а другий фізично винищував українців на гірше Чингісхана. Мусіла прийти і прийшла — старанно підготовлювана ОУН — боротьба: „Тоді Чупринка дав наказ і клич: — До зброї!“:

„Хоч проти нас і німці й комунар,
Й брати раби сичать на нас, як змії,
Вогонь повстань спаде, як грім із хмар,
На слуг німецьких, наймитів Росії!“

Олесь Бабій дав малюнки українського новітнього лицаря — вояка УПА і Головного Командира УПА:

„На рамені носив повстанець кріс,
На мазепинці, пірваній стрілою,
Мав тризуб, що з-за сосон і беріз
Блищав на сонці зіркою ясною“...
...П'янив Чупринку куль і стрілів свист,
Як музика весільна і як вина.
Будились в битвах генерала хист,
Відвага лева, хижість соколина“...

Добре змалював поет останній бій у селі Білогорща біля Львова, де кружляв „патлатий дим“, де „боровсь Чупринка мужньо цілу ніч, ворожа кров плила в яри, в потоки“. Твір закінчується закликком „Помстимо смерть Шухевича Романа!“ і стурбованим запитом України: „Хто ж увільнить народ із вражих пут? Хто поведе до бою партизанів?“

Цей твір Олеся Бабія, як і деякі інші, показує, що добре мати великий досвід у поетичній праці, але ніколи не зашкодило б мати ще й літературно-мовного редактора. Тоді високопатріотична „Пісня про Тараса Шухевича-Чупринку“ зазвучала б з ще більшою силою, а в цей період змагань особливо потрібно таких пісень. Цю поему, або уривки з неї, напевно будуть передруковувати і рецитувати цього року, в 20-річчя Безсмертя Генерала.

Леонід Полтава

22-ге СІЧНЯ В ПІТТСБУРГУ

Українська громада в Піттсбургу врочисто відзначила величні дати новітньої історії України — 22-ге січня 1918 і 1919 рр.

Академія, в якій взяло участь 800 осіб, відбулася в найкращій залі — „Карнегі Мюзік Гол“. Після внесення українського й американського прапорів, американський гімн відспівала п-і Е. Курилас, а після молитви, яку провів український католицький парох, відкрив Академію голова Громадського Комітету УККА п. А. Никончук.

Головну промову виголосив д-р Р. Малащук, голова ГУ ЛВУ; його представив голова ГУ Української На-

родньої Помочі п. В. Мазур. Англійською мовою промовляв суддя В. Сиркон.

Хор „Прометей“ під диригентурою М. Дябоги проспівав декілька пісень українських композиторів. Танцювальний ансамбль з Детройту під керівництвом Іоанни фон Драґінди-Кульчицької з молодечею бравурою виконав ряд українських народних танків.

Академію заклав п. М. Кардаш. Всі приявні відспівали „Ще не вмерла Україна“.

Того самого дня в полудне д-р Р. Малащук промовляв на радіопрограмі В. Мазура „Пісня України“, що була присвячена роковинам 22-го січня.

В ПАМ'ЯТЬ БЛ. ПАМ. Д. ЧОЛІЯ

Дмитро Чолій — це один з численних наших свідомих селян на рідних землях, який любив Україну усім своїм серцем, віддаючи їй найкращі свої молоді літа активною працею в ОУН, „Просвіті“, „Рідній Школі“, „Соколі“ та кооперації, за що був переслідуваний польськими, російськими та німецькими окупантами.

Народжений у селі Потік, Рогатинського повіту, був змушений залишити рідні землі в 1944 р., виїхавши до Німеччини, а потім до Америки. Там, не маючи ще відповідної праці, скоро віднайшов Організації Українського Визвольного Фронту, включився до активної праці, будучи її дисциплінованим членом. Він морально та матеріально підтримував організації молоді, а зокрема Спілку Української Молоді в Асторії, був основоположником 35 Відділу ООЧСУ та членом його Управи аж до останньої хвилини життя. Покійний був щирим жертводавцем на українські національні цілі, а зокрема на Визвольний Фонд. Він, хоч важко хворіючи на ноги, все таки з дружиною Меланією кожного року активно включався в Коляду. Ненадібно відійшов у Вічність 9. 11. м. р., на 64-му році життя. Панахиду відправив парох о. В. Андрейчук, а Заупокійну Службу Божу з панахидою о. Іларій Венедикт, який попрощав Покійного від родини ближчої та дальшої і відпровадив на українське кладовище в Бавнд Бруку, Н. Дж.

По панахиді Покійного прощали від Організації Українського Визвольного Фронту Григорій Цебрій та булавний Іван Вітнок від СУМА, друзів та громадян в Асторії, а на кладовищі прощав від Головної Управи ООЧСУ Володимир Костик. В часі панахиди співав церковний хор Чесного Хреста під диригентурою проф. К. Лиська, якого Покійний був членом.

Віля домовини, оточеної численними квітами, вінками від родини, друзів і організацій, стояв сумівський почет прапороносців в одностроях з прапором. Домовину несли найближчі друзі, з якими він працював. Похороном провидив голова 35 Відділу ООЧСУ в Асторії п. Василь Наум, який в часі трізни згадав про заслуги Покійного та його жертвенну працю для свого народу.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ВШ. Пане Редакторе!

Прошу не відмовити вмістити мого короткого листа у Вашому цінному журналі, за що буду Вам дуже вдячний.

У „Віснику” за січень 1970 року була надрукована протестна стаття п. М. Кормила „Котрий дійсно перший Осередок СУМА?” Я не збираюсь доказувати п. М. Кормилові, котрий дійсно Осередок СУМА був перший, бо цю справу вирішить окрема комісія ГУ СУМА.

Пан М. Кормило покликається на те, що Осередок СУМА в Ньюарку був господарем Першого Засновуючого З'їзду СУМА, який відбувся в травні 1950 р. Цього ніхто не збирається заперечувати, і Осередкові СУМА в Ньюарку цих привілеїв ніхто не відбирає, але що це має спільного з тим, котрий Осередок перший?

Далі п. М. Кормило пише: „Згідно з документами перший Осередок СУМА постав у Ньюарку, Н. Дж., 6 серпня 1949 року... Осередок СУМА в Філядельфії постав тиждень пізніше. Про це знаю, будши сам ініціатором і одним із засновників Осередку в Ньюарку”.

Я перевіряв архів Осередку СУМА ім. УПА в Філядельфії і в ім'я правди заявляю, що твердження п. М. Кормила щодо зорганізування Осередку СУМА в Філядельфії не відповідає правді. Філядельфія, 23 січня 1970 р.

З правдивою пошаною
Микола Бачара

„ПОРАДИТИ НІЧИМ НЕ МОЖУ”

У вміщеному в харківському „Прапорі” нарисі „Для слави рідного міста” читаємо:

„Коли б не проходив харків'янин побіля пам'ятника Кобзареві, завше він бачить довжелезний ланцюг людей. Це харківські екскурсоводи знайомлять гостей міста з його пам'ятними місцями. Люди поволі рухаються за гідом, жадібно вбираючи кожне його слово. Про що ж він розказує отим цікавим людям? Про Харків можна оповідати довго. Та багато недосказаного ще й зостанеться, бо тема ця — невичерпна...”

На початку цього нарису ми не випадково згадали про екскурсовода. Після панегірика, проспіваного рідному місту, обличчя гіда посмутніло:

— Нас, екскурсоводів, часто запитують: „А де саме можна ознайомитися з тим, про що ви оповідаєте?” На жаль, окрім єдиної експозиції історичного та художнього музею — порадити допитливим гостям нічим не можу...”

БРЕШИ — НЕ ЗАБРИХУЙСЯ

Орган київського КГБ, „Вісті з України”, в „Листі колишнього буржуазного націоналіста”, надрукованому в грудні 1969 року, подає дослівно таке:

„Я свідчу всім своїм попереднім життям — мельниківці і бандерівці боролися не за щастя українського

народу, а намагалися перевершити одні одних в злодіяннях проти українського народу, в рабському вислужуванні перед німецькими фашистами. Кров тих безвинних 300 тисяч львів'ян, що їх українські націоналісти забили в перші дні свого „хазяйнування” в місті і сьогодні нагадує, чого варта їх „любов” до українського народу”.

В столиці Західної України у 1941 році було 300-350 тисяч населення. Тож виходить згідно з свідченням „колишнього буржуазного націоналіста”, що недорізали мельниківці з бандерівцями яких 50 тисяч. А якщо прийняти число населення в 1941 р. як 300 тисяч, то не залишили в живих у Львові нікого.

ХТО КОМУ ЗАВИДУЄ?

У числі з 5 лютого „прогресивний” редактор нюйоркських „УВістей” ділиться своїми враженнями з іздки по Волині. У Нововолинську на шахті ім. Леніна його зустріли голова „трейд-юнії” (!), секретар комосередку, секретар міського комітету КПУ.

„Шахтарі, — пише „прогресивний” редактор, — працюють шість днів тижнево (хоч газета, яку він репрезентує, свого часу урочисто повідомляла читачів про перехід в ССРСР на 5-денний робітний тиждень), середня місячна платня шахтарів, які працюють у забою, від 250 до 300 карбованців місячно (якщо середня, то вже не може бути „від — до”), тепер (!) шахти стали рентабельними, а надвишка від прибутку розділюється між шахтарями (якого прибутку? може пляну видобутку вугілля?).

Одним словом, „американські шахтарі можуть тільки позавидувати своїм колегам по праці”, — запевняє довірливих читачів турист з 4-ої вулиці, добре знаючи, що життєвий стандарт американських шахтарів у 4-5 разів вищий від підсоветських, і що ніколи ще вільна людина не завидувала невільникові.

КОМУНІСТИЧНІ ЦАРЕСЛАВЦІ

У січневому числі кагебістського „Голосу Родины” Б. Давидов присвячує статтю будинкові-музеєві в Амстердамі, в Голландії, де якийсь час перебував кат українського народу, російський цар Петро І. Оглядаючи цей будинок, в шовіністичному захопленні пише цей „пролетарський журналіст”:

„Тут, у цій кімнаті, все насичене пам'яттю про великого царя. З мимовільним хвилюванням перечитую надгробне слово митрополита Феофана, сказане перед Петром, коли лежав він на смертному ложі: „Якою він Росію свою зробив, такою і буде: зробив добрим любленою, любленою й буде; зробив ворогам страшною, страшною і буде; зробив на цілий світ славного, славного і бути не перестане...”

Такими вірнопідданними тирадами висловлювалися ще в XVII і XVIII століттях царські прислужники-кріпосники, а тепер висловлюються советські журналісти.

У книзі для відвідувачів Б. Давидов знаходить такий запис советських моряків з корабля „Шенкурськ”:

„Захоплюючись працею і діяннями, скерованими до прогресу і могутности своєї країни, мешканці голландського порту Заандам і радянського порту Архангельськ свято бережуть пам'ять про велику людини Росії — Петра Першого”.

РАКЕТИ В КАРПАТАХ

Авторка книжки „Моє життя і віщування”, відома у Вашингтоні спіритуалістка Джін Діксон, яка точно передбачила смерть секретаря ОН Даґа Гаммершльда, убивство братів Кеннеді і загибель залоги „Аполло-1”, розкриває з поміччю телепатії пляни кремлівських змовників опанувати світ. В її уяві виглядає цей плян так:

1960-1975 рр.: Посилювати тиск у Південно-Східній Азії, втягаючи до того Америку. Витиснути Америку з Близького Сходу, відтяти від неї джерела нафти. Забезпечити свої впливи від Югославії до Кенії в Африці включно з просторами Середземного моря. Опанувати Філіппіни і Індонезію.

1975-1980 рр.: Західню Європу, Індію і Японію приєднати до советського економічного блоку. Звернути всі зусилля на опанування Латинської Америки. Викликати хаос в економіці З'єднаних Штатів. Поширити советський блок на всю Східню гемісферу. Посилити економічний і субверсійний тиск на Західню гемісферу. Війна з Америкою — якщо необхідно.

1980-2000 рр.: Захопити Західню гемісферу всіма силами включно з атомовою війською.

У своїй книжці Джін Діксон пригадує, між іншим, такий цікавий епізод:

„Розмовляючи на одному з прийнять із дружинами наших високих військових старшин і їх гостями в Форті Майер, Ва., я сказала, що в своїй візії бачила довге пасмо гір із захованими в них сотнями ракет, національними на Західню Європу. Розповідаючи про це, я не знала назви цих гір, і тоді раптом перед моїми очима блиснуло: „Карпатські гори!” Це прийшло до мене, очевидно, телепатично від одного з представників країни за залізною заслоною, запрошеного на цей вечір.

Коли я згадала про Карпати, дружина цього представника зірвалась зі стільця і заявила, що вона не дозволить публічно обвинувачувати її країну. Оскільки я не назвала країни на ім'я, а Карпати є частиною кількох східноєвропейських країн, її слова виразно її зраджували.

Відтоді я старалась концентрувати свій духовий зір на Карпатах і щось мені підказує, що в тих горах заховано щонайменше 750 ракет, скерованих на Європу”.

В „Нью Йорк Таймсі” з 11 лютого ц. р. появилсь повідомлення з Вашингтону, що більшовики розгортають широку мережу ракетних інсталяцій з прицілом на Європу в південно-західній частині (Карпати!) Советського Союзу.

ДЕ САВУР-МОГИЛА

„Став найменший брат до Савур-Могили доходити,
Став там буйний вітер повітати
І з козацьких-молодецьких його ніг валяти...”

Одинадцять варіантів народньої пісні-думи про трьох братів, що втекли з Озова з-під турецької неволі, склали кобзарі. Десять варіантів оповідають, що тікали вони з Озова степами, а одинадцятий — буцімто спочатку плвли байдаком по Озівському морю, а потім вишли на Муравський шлях десь недалеко узбережжя.

Головним змістом цієї пісні була оповідь про те, як два старших брати-вершники залишили меншого, „пішу-пішаницю”, в безлюдному степу біля Савур-Савор-Осавур-могили, як вагинув він на тій могилі, як старші брати дісталися додому та як обдурили батька з матір'ю щодо долі наймолодшого брата.

Щоб визначити місце могили, де розлучилися брати, треба висвітлити деякі сторінки географії тогочасного Півдня України.

Де був Муравський шлях — добре відомо: південний його відтінок перетинав Приозів'я від Перекопу й Сивашів, понад річкою Молочною на схід, а далі у верхів'ях Кінської звертав на північ. Вторований він був ще в сиву давнину, коли українці возили в Крим звірячі хутра на великих возах, запрягаючи мало не десять волів у воза. Цей же шлях використовували й кримські ординці для своїх грабіжницьких нападів на Україну.

„Савур” — „савир” — тюркське слово, яким означають тулуб коня. Назву „савур” тюркомовні кочівники інколи давали могилам Дикого Поля. Цим же словом вони називали й ті високі могили, що з них ватові сповіщали про небезпеку.

Алеж де була та Савур-могила, про яку йдеться у народніх думках?

Географи давно знають про Савур-гори, що височать понад Чорним Іртишем, на сході Казахстану; етнографи та історики на Дону, Херсонщині та Полтавщині вивчали три інші Савур-могили. Алеж є ще дві могили з такою самою назвою на терені Запорізької області. Отже, на півдні України нині є аж п'ять Савур-могил.

Перша височить за 100 км. від Озова, у верхів'ях річки Міюса. Ця могила (висота 277 метрів) здавна відома під назвою Кам'яної. Але лежить вона на досить значній віддалі від Муравського шляху, на який вказує більшість варіантів думи, отже в даному разі йдеться не про донську, а про якусь іншу Савур-могилу.

Хоч кобзар Вересай і визнавав, що така могила має бути десь далеко на захід від Озова, Савур-могила коло с. Каланчак Херсонської області, поблизу Перекопу, ніяк не могла бути об'єктом тієї думи. І не тільки через те, що містилася коло самого лігва кримчаків, а ще й тому, що не в тім краю, куди прямували з Озова брати-втікачі.

Гадають, що могила, про яку оповідається в думі, десь по дорозі до верхів'я річки Самари. Справді, від Озова в тому напрямку є ще одна Савур-могила. Але вона на Правобережжі Дніпра, поряд з с. Медвино, де

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!

в часи, оспівані думою, було багато селищ, отже, втікачеві вже не загрожувала там небезпека від татар. Ця Савур-могила справді згадується, але в іншій пісні — про славного полковника Морозенка, що загинув біля тієї могили в бою з поляками.

Другим орієнтиром для пошуків Савур-могили повинні бути припущення, що їх етнограф П. Сластіон записав з розповіді кобзаря Михайла Кравченка: три брати врятувалися з турецької неволі на човні, плывучи Озівським морем до місць, недалекох Муравського шляху.

Таким чином, найімовірніше місце Савур-могили — район, де від Муравського шляху найближче до озівського узбережжя. А в цьому районі справді є дві Савур-могили. Одна з них височить на березі ріки Кінської. Але ця могила з залишками якогось городища хоча й ближче до Муравського шляху, ніж три попередні, лежить на прямій дорозі з Криму до Кічкаської переправи, де завжди перебували ногайці.

І, нарешті, остання з п'ятьох Савур-могила, перед тим невідома дослідникам — саме та, що розташована, як і гадав кобзар Вересай, на захід від Озова, але ближче до нього, ніж друга та третя, поряд з Муравським шляхом у межиріччі Молочної та Кінської. Вона стоїть на терені нинішнього Токмацького району на схід від с. Новопркопівки, між могилами Довгою та Куркулацькою.

Віктор Фоменко

КОЛИ РОЗВАЛИТЬСЯ СОВЕТСЬКИЙ СОЮЗ

У зв'язку з виданою наприкінці 1969 року в Амстердамі книжкою советського молодого історика Андрея Амальріка, в якій пише він про неминучий розвал Советського Союзу, М. Коряков в ньюйоркському „Новому Русскому Слові” подає міркування на цю тему трьох авторитетів у справах Росії.

Ще в 1929 р. російський історик-емігрант Г. Федотов в паризькому „Вестнику РСХД” писав: „Під покровом інтернаціонального комунізму в рядах самої комуністичної партії творяться кадри націоналістів, які прагнуть рознести на шматки історичне тіло Росії. Казанським татарам іти, звичайно, нема куди. Вони можуть лише мріяти про Казань як столицю Євразії. Але Україна, Грузія (в особі їх інтелігенції) пориваються до незалежності. Азербайджан і Казахстан тяжать до азійських центрів Ісламу. З Далекого Сходу наступає Японія, незабаром почне наступати Китай. І тут ми з жахом довідемося, що сибіряки, чистокровні великороси-сибіряки, також мають зуб проти Росії”.

У 1947 р. в статті „Чи існуватиме Росія” Г. Федотов писав: „Фініс Руссія? Кінець Росії чи нова сторінка її історії? Звичайно, останнє. Росія не помре, поки живе російський народ, поки він живе на своїй землі, говорить своєю мовою. Великоросія, та ще з додатком Білоруси (мабуть) і Сибіру (ще надовго) все ще являє собою величезне тіло, з величезним населенням, все ще найбільший з європейських народів”.

У 1965 р. в „Нью Йорк Таймсі” в кореспонденції з

Парижу п. н. „Де Голль дивиться на Схід” відомий американський публіцист С. Солдбергер переказує слова французького президента: „Зауральські території Советського Союзу неминуче стануть китайськими... Китаєві призначено кінець-кінцем ампутувати Азійську Росію і тим самим штовхнути слов'янську Росію на захід, до Європи”.

Уліті 1969 р. в недільному додатку до „Нью Йорк Таймсу” знавець советських справ Волтер Ліппмен писав: „Якщо думати, як я думаю, що наші часи (я не кажу про найближчих шість місяців) — це період загрози впливів великих держав, то можна передбачити розпад советської імперії в Азії і, можливо, розпад Китайської імперії...”

Згаданий на початку Андрей Амальрік у своїй книжці п. н. „Чи існуватиме Советський Союз до 1984 року?” висловлює припущення, що „Україна, Прибалтійські республіки і Європейська Росія ввійдуть як самостійні одиниці у Всеєвропейську федерацію”, а війна з Китаєм „буде провадитися на малозалюднених або залюднених не росіянами територіях, що створять широкі можливості партизанського просякання і, навпаки, труднощі із постачанням для великих армій”.

ПОДІЇ ВЕЛИКІ І МАЛЕНЬКІ

ВЖЕ Й МОСКОВКА ВЧИТЬ...

Один із туристів, повернувшись після подорожі по СРСР, розповів про такий випадок у Ленінграді. Провідниця „Інтуриста”, родом з північної частини Росії, сказала групі західних німців, що „Новгород — це найстарше місто Росії”. На це якийсь німець зауважив, що „найстарше місто Росії — Київ”. На здивування нашого туриста, провідниця відповіла: „Київ належить до України. А найстарше місто Росії — Новгород”.

Московська пропаганда в західньому світі всіляко вдовбує в голови довірливим людям, що все на схід від Польщі й Чехо-Словаччини — це Росія. У Мюнхені на одному з домів є таблиця, присвячена Ленінові, який на кілька днів заїхав до того міста, вичікуючи революції в Росії. Таким чином відзначено ката неросійських народів, але немає в Мюнхені таблиці, присвяченої сл. п. Провідника ОУН Степана Бандери, який загинув там з московської руки в боротьбі за волю народів.

ЯК ІНФОРМУЄ СОВЕТСЬКА ПРЕСА

Ось один приклад: у київській газеті „Молодь України” з 30 січня 1970 р. вміщено велику статтю „Звідки йдуть землетруси”. У ній згадується про численні землетруси, що вибухали в різних часах у різних країнах — але ані словечка про недавній землетрус у Югославії, де в районі Ваня Луки потерпіло багато українців. „Молодь України” розповідає про давноминутий землетрус у советській Азії та десь на Гімалаях, але не згадує про трагедію українців у Югославії — і всі газети про це мовчать.

В. Г.